

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Учешће изворних прихода Фонда повећава се у односу на учешће дотација из буџета, што упућује на стабилност и јачање елемената одрживости пензијског система, речено на седници УО РФ ПИО

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

КОНТИНУИРАН РАСТ ИЗВОРНИХ ПРИХОДА

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Драгана Калиновић

**ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК:**

Весна Анастасијевић

РЕДАКЦИЈА:

Париска бр. 9,
11000 Београд,
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-745
факс: 2638-201

**РЕДАКЦИЈА
ЗА ВОЈВОДИНУ:**

Мирослав Мектеровић
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@pio.rs

ШТАМПА:

Штампарија
Службени гласник

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-745

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

„ОКеј” фестивал по шести пут

Крајем маја одржан је, шесту годину заредом, Фестивал међугенерациске сарадње „ОКеј”, који је Установа Геронтолошки центар Београд, уз подршку многобројних партнера и локалне заједнице, овога пута организовала у свом највећем клубу за старије на Врачару „Игор Холодков”.

Циљ фестивала, који је ове године одржан под слоганом „Почело је међугенерациско отопљавање”, јесте повезивање људи различитих генерација кроз културу, спорт и аматерско стваралаштво и ширење међугенерациске толеранције, сарадње и разумевања. Концепт „ОКеј” фестивала се и базира на заједничким принципима националне стратегије о старењу и националне стратегије за младе, као и на промовисању и подстицању међугенерациске солидарности у стварању друштва за све генерације.

Поздравну реч посетиоцима упутио је в. д. директора УГЦБ, Срђан Димитријевић, који је навео да је идеја фестивала била да подстакне људе не само да се међусобно друже, већ и на многобројне активности које ће их зближити и помоћи да се искуства старијих пренесу на млађе, али и млађих генерација на старије, поготово у овом технолошком времену, јер је веома битно да схватимо тренутак у којем живимо.

– Одлучили смо да се сам чин отварања фестивала, и наравно све активности које га прате, одрже у клубовима, због тога што желимо да захвалимо на напорима које градска власт чини да би наш Београд био много бољи и лепши део свих нас – рекао је Срђан Димитријевић.

Заједнички наступ хора младих из Установе за децу и младе „Сремчица” и певачке групе „Звездарске звезде” из клуба за старије „Дринка Ћуковић” са сплетом песама група „Идоли” и „Бијело дугме” одушевио је присутне и улепшао почетак фестивала.

Од оснивања фестивал је установио два признања која се сваке године додељују у оквиру програма свечаног отварања.

Поздравна реч Срђана Димитријевића, в.д. директора УГЦБ

Награда „Златно срце” за хумане активности, акције и подвиге према старијима овај пут је припала Предрагу Жижовићу, младом учитељу вежби таи-чи и чи-гонг, који више од 10 година сваке недеље редовно вежба с корисницима Дома за старе „Бежанијска коса” и брине да имају бољи квалитет живота, да буду витални, активни и задовољни. Предраг је подстакао и своје колеге из Таи-чи савеза Србије да се укључе у волонтерску активност у оквиру Геронтолошког центра Београд.

Фестивалско признање „ОКеј медаља”, установљено у циљу промовисања примера добре праксе образовних институција у подстицању развоја деце и омладине у духу поштовања људских права, универзалних вредности и неговања међугенерациске толеранције и разумевања, ове године је припало Основној школи „Илија Гарашанин” из Гроцке, за дугогодишњу сарадњу са београдским клубовима за старије.

Након доделе награда, у наставку програма посетиоци су могли да уживају у беседи „Пријатељство” аутора Стефана Костадиновића, унука Љубинке Јосиповић из Клуба за старије Лазаревац која је и излагала беседу. Затим је Милош Тошов, ученик четвртог разреда Основне школе „Раде Кончар” и добитник више литерарних награда, рецитовао тематске стихове по свом избору и ауторску песму „Тара”.

У оквиру Фестивала отворена је и изложба „Портрети унука”, а такође је организована и фотосесија „Портрети дека и бака”. **Д. Грујић**

МИНИСТАР ЗОРАН ЂОРЂЕВИЋ НА КОНФЕРЕНЦИЈИ „ИЗЛАЗ ИЗ СИВЕ ЕКОНОМИЈЕ”

Држава је на страни грађана

Нови Закон о безбедности и здрављу на раду очекује се у току ове године, а поред њега у плану су и Закон о осигурању у случају повреде на раду, Измене и допуне Закона о социјалној заштити, Закон о социјалним картама и Закон о социјалном предузетништву, рекао је министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Зоран Ђорђевић на Четвртој годишњој конференцији Владе Србије и Националне организације за локални економски развој (НАЛЕД) „Излаз из сиве економије”.

Све то, како је навео министар Ђорђевић, допринеће да грађани буду уверени да је држава на њиховој страни и да све ради у њихову корист.

– Обавеза Владе Србије је да брани радничка права и у томе треба сви заједнички да учествујемо. Радници треба да буду свесни својих права и да пријаве оне који их крше. За државу они представљају кључ успеха, јер без задовољних радника, нема ни добрих резултата, а ни напретка – рекао је министар.

Ђорђевић је истакао да је током 2017. и 2018. године Министарство за рад ставило посебан акценат на борбу против сиве економије, посебно кроз пројекат „Реци НЕ раду на црно”,

Министар Зоран Ђорђевић говорио на конференцији „Излаз из сиве економије”

у сарадњи са Краљевином Норвешком, који је дао одличне резултате.

– Сви радници морају да раде у складу са законом јер тиме остварују и право на здравствено и социјално осигурање, а желимо да и они тога буду свесни. Појачаним инспекцијским надзорима контролишемо и послодавце, односно да ли су обезбедили права која радницима следују. На сајту Министарства уведена је и пракса да се обја-

вљују листе оних који раде у складу са законом, али и оних који га крше и верујемо да ће и то допринети да рад на црно више не постоји – навео је министар.

Ђорђевић је нагласио да је у прошлој години било за 31 одсто више инспекцијских надзора него у 2017, али да је ипак утврђен мањи број оних који су радили непријављени, што показује велики помак када је у питању борба против рада на црно.

Према његовим речима, посебан значај имаће и израда социјалних карата, којим ће расподела социјалне помоћи бити транспарентнија. Министар Зоран Ђорђевић је истакао да је и увођење регистара за пријаву сезонских радника такође од велике важности јер, како је рекао, ово је први пут да радници који обављају овакву врсту послова буду пријављени и да остваре права која имају.

Г. О.

Министру Зорану Ђорђевићу титула почасног доктора Московског универзитета

Министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Зоран Ђорђевић, свечано је примио титулу почасног доктора наука на Руском државном социјалном универзитету у Москви, коју му је уручила Наталија Починок, ректор Универзитета (на слици).

Титула почасног доктора наука представља значајан симбол и потврду постигнутог напретка у развоју билатералне сарадње у социјалној сфери, али и у сфери одбране и безбедности, функције коју је

министар Ђорђевић обављао пре тренутне.

Након што је примио почасни докторат, Ђорђевић је одржао предавање студентима на тему односа Русије и Србије у области социјалне заштите.

Министар Зоран Ђорђевић је први министар у Влади Републике Србије који је постао почасни доктор наука Московског универзитета и други српски политичар након председника Александра Вучића.

Г. О.

СА СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА ФОНДА ПИО

Континуиран раст изворних прихода

Управни одбор Републичког фонда ПИО одржао је седницу 16. маја на којој су разматрани Извештај о раду РФ ПИО за 2018. годину и Извештај о финансијском пословању Фонда за 2018. годину.

Приликом представљања извештаја о раду, заменик директора Фонда др Александар Милошевић истакао је да структура прихода Фонда има повољну тенденцију из године у годину, односно да се учешће изворних прихода Фонда повећава у односу на учешће дотација из буџета.

– У 2018. години укупним приходима Фонда изворни приходи су чинили 71,7 одсто, а 2012. износили су 51,1 проценат, док учешће дотација из буџета бележи пад са 48,2 одсто у 2012. на 27,9 процената у 2018. години, што упућује на стабилност и јачање елемената одрживости пензијског система – рекао је др Александар Милошевић.

Повећање ажурности у доношењу решења у законском року, као примарни циљ, реализовано је у 2018. години са 90,04 одсто. При повећаном броју захтева у 2018. години номинално је решено 9,3 одсто више предмета него у 2017. години.

Др Милошевић је подсетио да су нова законска решења у 2018. години, која су се поред Закона о ПИО односила и на друге области из надлежности Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, утицала на повећање броја примљених захтева, као и на повећање укупног обима посла, јер је требало обезбедити организационо-техничке предуслове за примену нових законских одредби.

– Осим тога, планирано је да се у 2018. години спроведу припреме за укидање обавезе послодаваца за достављање М-4 образаца, односно да Фонд израђује електронске М-4 образце преузимањем података од Пореске управе преко Централног регистра обавезног

социјалног осигурања. Створени су формално-правни услови за реализацију овог циља и спроведене су техничке припреме, тако да ће Фонд у 2019. години израђивати електронски М-4 без учешћа послодавца – навео је заменик директора РФ ПИО.

Од готово седам милиона захтева које је Фонд примио у 2018. години, више од 578.000 односи се на захтеве за остваривање права на пензије и остала права из ПИО, што је 8,9 процената више него у 2017. години и до краја године решено је 91,8 одсто, односно 9,3 процента више него претходне године.

Директорка РФ ПИО Драгана Калиновић навела је да ће као директор ове институције бити задовољна када проценат решених захтева у законском року буде између 95 и 96 одсто и нагласила да ажурност од 100 одсто неће моћи никада да буде постигнута, јер то не зависи само од Фонда, већ и од послодавца. Међутим, имајући у виду чињеницу да је у 2018. години било готово 10 одсто више примљених захтева и да је исто толико више номинално решено, оценила је да је остварени проценат задовољавајући.

Представљајући Извештај о финансијском пословању РФ ПИО за 2018. годину директор Сектора за финансијске послове Иван Мимић рекао је да финансијско пословање Фонда у 2018. години на страни прихода карактерише остварење доприноса за ПИО у износу вишем од планираног и наставак смањења учешћа

дотација из буџета у структури прихода.

– Укупни приходи и примања у 2018. години остварени су у износу од 615,99 милијарди динара и у односу на претходну годину остварено је више прихода за 25,32 милијарде динара, односно 4,3 одсто. Приходи и примања од доприноса за ПИО остварени су у износу од 441,74 милијарде динара, односно за 36,83 милијарде динара више него лане – навео је Иван Мимић.

У односу на укупна средства трансферисана у 2017. години, и поред повећања расхода за права из ПИО по основу усклађивања од пет процената и престанка важења Закона о привременом уређивању начина исплате пензија, трансфери из буџета у 2018. нижи су за 7,02 одсто, односно за 12,98 милијарди динара.

Мимић је навео да учешће нето пензија у БДП у 2018. години износи 10,3 процента, што је ниже од утврђеног лимита учешћа по Закону о буџетском систему од 11 одсто, и подсетио да је у 2012. години учешће нето пензија у БДП износило 12,4 одсто.

Директор Сектора за финансијске послове навео је и податак да се знатно повећава број старосних пензионера и да њихово учешће у укупном броју износи 63 одсто, а да се смањује број инвалидских пензионера, чије је учешће 16,6 процената, док породични пензионери учествују у укупном броју са 20,1 одсто.

В. К.

ШЕСТА НАДЗОРНА ПРОВЕРА ПРИМЕНЕ ИСО СТАНДАРДА

Фонд оправдао поседовање сертификата

У Републичком фонду ПИО је обављена шеста провера примене стандарда квалитета и безбедности информација, ИСО 9001:2015 и ИСО/ИЕЦ 27001:2013, а надзорну проверу је, као и до сада, спровела водећа светска организација за контролисање, верификацију, испитивање и сертификацију „СГС“.

Провера је реализована према унапред

утврђеним плановима, а проверавана је примена стандарда у Дирекцији Фонда, Дирекцији Покрајинског фонда, као и у филијалама Нови Сад, Суботица, Врбас, Кикинда и Бачка Паланка.

Екстерна надзорна провера потврдила је да је Фонд не само успешно имплементирао стандарде ИСО 9001 и ИСО 27001, него и да успостављени систем одржава на

завидном нивоу, а запослени у организационим деловима у којима је провера обављена показали су висок степен посвећености и одговорности у извршавању својих обавеза.

Урађен је велики и сложен посао, а Фонд је по шести пут оправдао поседовање сертификата за стандарде квалитета и безбедности информација.

Г. О.

ПРВИ КОРАК У ОБРАЧУНУ – УТВРЂИВАЊЕ СВИХ ЗАРАДА ОСИГУРАНИКА

Одређивање висине пензије

Сваком будућем пензионеру једно од најважнијих питања је – колика ће му бити пензија. Такође, врло често и они који су решење о пензији већ добили нису увек сигурни да им је износ правилно одређен. Због тога, а и како би се разјасниле и неке друге, можда мање очигледне дилеме, покушаћемо да објаснимо на који начин је Закон о пензијском и инвалидском осигурању уредио начин одређивања висине пензије.

Ступањем на снагу важећег Закона о ПИО (2003. године), начин одређивања висине пензије је потпуно измењен у односу на раније прописе који су обрачун базирани на утврђивању пензијског основа према зарадама оствареним у десет најповољнијих узастопних година стажа. Наравно, и даље се износ пензије одређује на основу података регистрованих у матичној евиденцији, односно на основу навршеног пензијског стажа и остварених зарада, али се при одређивању висине пензије урачунава цео радни век.

Сабирање свих зарада

Први корак у обрачуну је утврђивање свих зарада које је осигураник остварио у току каријере, а затим се зарада остварена у свакој календарској години употребљује са просечном зарадом у Србији у тој години. Од почетка примене актуелног Закона, односно од 2003. године, у зараду се урачунавају сви остварени приходи за које су плаћени доприноси за ПИО. То значи да се осигураницима који су, на пример, уз радни однос обављали и самосталну делатност сабирају зараде остварене по оба основа. Делењем износа остварене зараде са просечним износом добија се годишњи лични коефицијент. Уколико је остварена зарада већа од просечне, коефицијент је виши од 1, а уколико је мања, онда је коефицијент нижи од 1. Законом је највиши годишњи лични коефицијент ограничен на 5 и то је један од начина

којима је ограничена максимална висина пензије.

Почев од 30. септембра 2018. године, ступиле су на снагу измене Закона о пензијском и инвалидском осигурању и промењен је начин на који године за које није могуће утврдити годишњи лични коефицијент утичу на одређивање висине пензије. До сада се за те године обрачунавао просечан коефицијент, или коефицијент који одговара гарантованом износу зараде, или најнижој основици, што је за већину корисника права било неповољно. По измењеним одредбама, за године за које није могуће утврдити податке о оствареној заради, рачуна се лични коефицијент одређен за остале навршене године стажа осигурања. Практично, на овај начин се избегава да године за које нема података о оствареној заради утичу на укупан износ пензије, па је и тако одређен износ пензије реалнији и више одговара стварним зарадама осигураника.

Важно је нагласити да је измена Закона предвиђена и могућност да пензионери којима је одређен износ пензије применом раније важеће одредбе за године за које нису утврђени подаци о оствареним зарадама, могу да поднесу захтев за одређивање новог износа пензије према новом начину обрачуна. Овакав захтев може да се подне-

се до 30. септембра 2019. године, а уколико се применом измењених одредби утврди повољнији износ пензије, тај износ припада од 30. септембра 2018. године, односно од дана ступања на снагу измена Закона.

Лични коефицијент

Након одређивања годишњих личних коефицијената за сваку годину стажа осигурања, израчунава се лични коефицијент, и то тако што се збир свих годишњих личних коефицијената дели са укупним трајањем периода за које су они утврђени. Овај корак у рачунању висине пензије је веома значајан. Наиме, у случају да је осигураник навршио стаж краћи од 12 месеци у току једне календарске године, чини се да математичка формула има недостатак и да довођење зараде остварене у периоду краћем од 12 месеци у однос са просечном републичком зарадом за целу годину доводи у неповољан положај осигуранике. Међутим, управо чињеница да се збир годишњих личних коефицијената дели са укупним трајањем периода за које су ти коефицијенти утврђени, утиче на то да је законска формула за израчунавање висине пензије заправо потпуно правилна и правична. Пракса показује да зарада остварена у периоду краћем од 12 месеци у току једне године ипак може на различите

начине да утиче на обрачун висине пензије. Најчешће су зараде у почетку године нешто ниже него крајем године, како због номиналног раста зарада, тако и због додатака на зараду који се најчешће исплаћују у другој половини године, као што су регрес, тринаеста плата и слично. Из тог разлога, могуће је да осигураник који је остварио зараду само у другој половини године буде у нешто повољнијој ситуацији него да је у тој истој години радио у првих шест месеци. Наравно, описана ситуација уопште не мора да важи за сваког осигураника и за сваког послодавца и зато се не може рећи да постоји опште правило.

Важно је нагласити да је лични коефицијент Законом ограничен на 3,8 и то је други начин ограничавања максималног износа пензије.

По одређивању личног коефицијента, који практично представља однос просечне зараде осигураника у току целог радног века и просечне зараде у Републици Србији у истом периоду, преостаје још неколико релативно једноставних математичких радњи. Прво се лични коефицијент множи са укупним трајањем пензијског стажа, при чему се у обзир узима и утврђен посебан стаж (женама најчешће по основу рођења трећег детета, а мушкарцима по основу учешћа у оружаном акцијама). Такође, осигураницима женама се утврђени стаж увећава (у 2019. години за осам одсто, у 2020. за седам одсто, а од 2021. године и убудуће женама ће се стаж увећавати за шест одсто, чиме се завршава прелазни период у коме се смањивао проценат увећања), док се корисницима инвалидске пензије стаж за обрачун висине пензије такође увећава по одређеној формули. Осим ових, постоје и неки други изузеци и посебни прописи за обрачун, али они читаоци који се за то посебно интересују свакако ће у законским прописима пронаћи све детаље које желе да сазнају, а који нису интересантни

већини. Множењем личног коефицијента и стажа за обрачун, добија се лични бод који се затим множи општим бодом одређеним у складу са Законом и који је заједнички за све пензионере. Овом последњом математичком радњом, добија се износ пензије у динарима.

Последња година

Поред наведених измена Закона, на одређивање висине пензије утиче и промена која се односи на начин одређивања годишњег личног коефицијента за годину у којој се остварује право, а која је ступила на снагу 1. јануара 2019. године. Ранији прописи чинили су управо обрачун коефицијента за последњу годину рада једним од најчешћих разлога због којих се о захтеву за пензију одлучивало привременим решењима. Наиме, за стаж навршен у години у којој се остварује право, коефицијент се могао одредити тек почетком наредне године, по објављивању просечне зараде у Србији за ту годину. Према новим прописима, остварена зарада у последњој години више се не доводи у однос са просечном зарадом у Србији за целу календарску годину, већ се доводи у однос са тзв. обрачунским износом просечне годишње зараде. Овај, обрачунски износ се претходно одређује тако што се просечна месечна зарада у Србији за период од почетка године до краја месеца који два месеца претходи месецу у ком се остварује право, помножи бројем 12, осим за осигуранике који право остварују у јануару или фебруару, којима се обрачунски износ одређује множењем просечне јануарске зараде бројем 12. Ово значи да се годишњи коефицијент лица које право остварује у нпр. јуну одређује тако што се израчуна просечна месечна зарада за период јануар - април и помножи бројем 12, док за лице које остварује право у фебруару само просечна јануарска зарада множи бројем 12. На овај начин избегава се чекање наредне године и објаве података за целу годину, па и то да на обрачун пензије утиче и просечна републичка зарада у периоду у коме пензионер уопште није радио, нити остваривао зараду.

Мирослав Мирић

ВЕЛИКО ИНТЕРЕСОВАЊЕ ЗА РЕХАБИЛИТАЦИЈУ О ТРОШКУ ФОНДА ПИО

У више дана и већи број захтева

Након објављеног огласа за упућивање корисника пензија Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање на рехабилитацију у здравствено-стационарне установе и бањско-климатска лечилишта, било је очекивано да ће број поднетих пријава бити већи, с обзиром на то да је пријављивање ове године, за разлику од претходних, трајало дуже, односно дванаест радних дана.

По истеку рока за подношење пријава за бањски опоравак о трошку РФ ПИО, пензионерске организације у којима се подносе захтеви достављају сву документацију Фонду, тако да први, прелиминарни подаци показују изузетно велики одзив пензионера.

Овај пројекат се континуирано врло успешно реализује, по основу Правилника о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО и јасних критеријума. У 2018. години око 37.000 пензионера је конкурисало за бањски опоравак о трошку Фонда, а запослени у Фонду, иако је то подразумевало обиман посао, сваки захтев су обрадили на време. Та-

ко ће свакако бити и ове године, иако је број захтева већи.

Када је реч о Београду, у 2018. години евидентирано је и обрађено око 6.000 захтева док их је ове године забележено чак око 9.500. Гордана Компировић из Одељења за имовинскоправне послове у Дирекцији Фонда, која 34 године ради на пословима бесплатне рехабилитације, истиче да је у просеку појединачно на свакој београдској општини примљено 200 захтева више него претходне године. Може се, такође, рећи и да су пензионерске организације биле ефикасне и брзе у достављању документације Фонду, нарочито у општинама Обреновац и Палилула, које су сукцесивно достављале поднете захтеве чим се накупи одређени број, те се сва приложена документација уз пријаву на време, „слила“ у Фонд.

За сада се поуздано зна да ће прелиминарне ранг листе бити објављене 12. јуна, као и да ће свако ко сматра да је требало да се нађе на списку за бесплатан опоравак у бањама Србије моћи да уложи жалбу у року од пет радних дана од објављивања ранг листе.

Након што надлежна комисија размотри све жалбе, коначне ранг листе биће објављене 25. јуна на огласним таблама пензионерских удружења, Савеза пензионера Србије и Удружења пензионера „Независност“, као и огласним таблама организационих јединица РФ ПИО. Ранг листу корисника пензија који испуњавају услове, према броју бодова на основу критеријума који су дефинисани Правилником о друштвеном стандарду, утврђује комисија од најмање три члана, коју чине представници Савеза пензионера Србије, Удружења пензионера Србије „Независност“ и запослени у филијали, односно Дирекцији Фонда.

Пензионери чија су имена на ранг листама, биће писаним путем обавештени о томе у коју установу ће бити упућени, са списком области из којих се рехабилитација пружа, као и информацијама у вези са спецификацијом услуга.

Фонд ће доставити спискове установама, које ће затим позивати пензионере и договарати се о терминима за рехабилитацију.

Ј. Оцић

Мај у знаку дана разговора

Већ годинама пролећни и јесењи месеци резервисани су за одржавање саветодавних дана између Републичког фонда ПИО и носилаца пензијског и инвалидског осигурања из још седам држава. Током маја дани разговора су обављени у сарадњи нашег Фонда ПИО и пензијских фондова, односно завода Хрватске, Мађарске и Северне Македоније. Корист од тога имале су странке које су се обратиле за правне савете и информације из области остваривања и коришћења права из ПИО на основу стажа оствареног у наведеним државама, али и саветодавци као представници ових фондова, јер су успоставили боље контакте са иностраним колегама, решили одређена питања у вези са спорним предметима, и свакако допринели бољој сарадњи у овој области.

Саветодавци из хрватског Завода за мировинско осигурање и Републичког Фонда ПИО пружали су информације и правне савете заинтересованим грађанима током Међународних дана разговора одржаних 8. маја у Загребу и 9. маја у Славонском Броду.

Велико интересовање грађана за дан разговора у Врању

Саветодавни тим чиниле су из Фонда ПИО Данијела Рачић, шеф Одсека за остваривање права из ПИО применом међународних уговора са државама које су као републике биле у саставу СФРЈ, у оквиру Одељења за ПИО Службе Филијале за град Београд 1, Слађана Миљковић, шеф истоименог одсека у Филијали за град Београд, и Јасна Драгишић, заменик директора Филијале Сремска Митровица. Из Хрватског завода

за мировинско осигурање са странкама су разговарале Теодора Мариновић, Ивана Маринчић и Ленка Пирић, саветнице специјалисти за мировинско осигурање из Средишње службе, и Луција Јелић, начелница Одељења за спровођење уредби ЕУ и међународних уговора о социјалном осигурању 1, из Подручне службе Загреб.

Саветодавни дани су и овог пута прошли у најбољем реду, а о томе каква је била сарадња, организација и шта је странке највише интересовало разговарали смо са Данијелом Рачић.

– Сарадња са хрватским колегама, као и цела организација саветодавних дана били су одлични. Овакви сусрети су врло значајни, између осталог због олакшавања будуће сарадње – имамо прилику да упознамо колеге из другог фонда, односно завода, да разменимо искуства и контакте, тако да је након тога много лакше успостављање комуникације и обављање посла јер знамо коме да се обратимо – каже Данијела Рачић и додаје да је било доста заинтересованих странака, а размењене су и ургенције.

Питања странака, како наводи, најчешће су се односила на стаж осигурања, доношење коначних решења, потврде о животу, стаж остварен и у Сло-

венији, као и на територији АП Косова и Метохије.

Међународни саветодавни дан из области примене Споразума о социјалној сигурности између Републике Србије и Републике Мађарске, на којем су стручњаци фондова ПИО Србије и Мађарске пружали правне савете грађанима који су остварили неко право у ове две државе, одржан је 14. маја у Будимпешти.

Трочлани тим саветодаваца из Србије чинили су мр Јасна Голупски, помоћница начелника Одељења за ПИО по међународним уговорима, Сузана Ливазовић, шефица Одсека, и Игор Башнец, службеник за утврђивање права у овом одељењу, сви из Дирекције Покрајинског фонда ПИО у Новом Саду. Из мађарског носиоца социјалног осигурања учествовали су Јене Пур, контролор начрта решења, и Хелен Миндер, стручни саветник.

Према речима мр Јасне Голупски, питања која су странке постављале односила су се на начин подношења захтева за остваривање права на старосну пензију у Србији, као и на начин исплате будуће остварене пензије у Србији.

Највише пажње посвећено је питању престанка осигурања у Мађарској као једном од услова за остваривање права на пензију у Србији, а било је и питања о статусу већ поднетог захтева. Све странке су обавештене о току поступка и евентуалним разлозима који тренутно спречавају његово решавање, а неке су, пак, поучене да се обрате представницима нашег Фонда, при чему су добиле и податке потребне са остваривање контакта.

– У другом делу саветодавног дана, након разговора са странкама, уступили смо колегама из фонда ПИО Мађарске списак ургенција из предмета у којима је поступак по захтеву у току, а за које нам је потребан накнадни одговор – наводи мр Јасна Голупски.

Учесници саветодавних дана у Будимпешти

Истог дана, 14. маја, одржани су Дани разговора између носилаца пензијског и инвалидског осигурања Србије и Северне Македоније у Лесковцу, а дан касније и у Врању. У ова два града по савете и информације дошло је око 60 странака. Саветодавни тим чиниле су из Филијале Лесковац Марина Манојловић, директорка Филијале, Љиљана Зорић, службеник за остваривање права из ПИО, и Снежана Петровић, контролор, затим из Филијале Врање Валентина Момчиловић, контролор координатор у Одељењу за ПИО, Гордана Крстић Ивановић, контролор, и Марија Ђорђевић, службеник за остваривање права из ПИО. Из македонског фонда савете странкама пружале су Златка Јакимовска, руководилац Одсека за матичну евиденцију у Филијали Скопље, Мими Петровска, сарадник за решавање права у првом степену по међународним уговорима, такође из скопске филијале, као и Биљана Нешовска, која је на истоименој позицији у Центри Скопље. Подршку саветодавном тиму пружале су Сузана Сутара Баиновић, шеф одсека, и Мирјана Поповић, координатор за остваривање права из ПИО, обе из Одељења за ПИО по међународним уговорима Дирекције Фонда.

Како нам је рекла Сузана Сутара Баиновић, саветодавни дани су и овог пута били одлично организовани.

– Одзив странака је био веома добар, па смо повремено радили и у четири тима како би сви који су дошли добили потребне информације и правне савете. Странке су се најчешће распитивале о обуставима исплате пензија, а у вези са достављањем потврда о животу македонском фонду, затим у вези са прерачунима пензија, као и по питању утврђивања стажа осигурања у македонским предузећима која су имала представништва у Србији и обратно – објашњава наша саговорница.

Наредни саветодавни дани планирани су за септембар, између пензијских фондова Србије и Немачке, а трајаће један дан у Краљеву и два у Београду.

В. Кадиф, М. Мектеровић

Обележен Дан победе над фашизмом

Дан победе над фашизмом у Другом светском рату, 9. мај, обележен је у Републици Србији великим бројем манифестација.

Министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Зоран Ђорђевић, предводио је церемонију полагања венаца на Гробљу ослободилаца Београда у Другом светском рату и том приликом истакао да се хероји који су живот положили за мир и слободу свог народа никада не смеју заборавити.

Поводом 9. маја у више градова Србије одржана је манифестација „Бесмртни пук“. Заставу Бесмртног пука из Русије, као симбол победе над фашизмом, подршке и пријатељства два народа, министар Зоран Ђорђевић свечано је преузео приликом званичне посете Руској Федерацији почетком маја, а ова интернационална манифестација у Србији је од ове године уврштена у државне догађаје.

У Новом Саду понуђено око 1.200 радних места

На 29. сајму запошљавања у Новом Саду, одржаном 24. маја, 60 послодаваца понудило је око 1.200 слободних радних места.

Највеће шансе да нађу посао имали су радници у производњи, трговини, угоститељству, а прилику су добили и технолози, економисти, грађевински и електроинжењери, затим менаџери, комерцијалисти, монтери намештаја, магационери, возачи, фризерски радници, ИТ стручњаци, професори, медицински радници.

Према изнетим статистичким подацима Националне службе за запошљавање, у новосадској Филијали је на крају априла било регистровано 13.497 незапослених, што је око 16,49 процената мање у односу на исти период прошле године. Међу њима је 20,36 одсто младих до 30 година, док је старијих од 50 година било око 31,54 одсто. Од укупног броја незапослених стручни радници чине 81,64 процента, а жене чине 58,41 одсто.

Молитва под Миџором

Традиционална манифестација Ђурђевдански сусрети „Молитва под Миџором“ која се организује у селима Вртовац и Балта Бериловац, подно Старе планине, ове године је одржана 20. пут. Први део манифестације дешавао се на Ђурђевдан, 6. маја, у селу Вртовац (обредни део), а други 11. маја у Балта Берилловцу (етно фестивал), у дворишту старе сеоске школе која је сада Музеј Старе планине и околине.

Фестивал је окупио излагаче из југоисточне Србије са старинским трпезама, занатима, лековитим биљем, а највећу пажњу посетилаца привлачили су штандови са традиционалним јелима. Бирала се најлепша старинска трпеза, најбољи старопланински сир, најбоља јагњећа чорба и белмуж и најлепша чобаница.

Туристичка организација општине Књажевац овом манифестацијом најављује почетак летње сезоне на Старој планини. Овај традиционални обичај, ђурђевдански обред, уписан је на листу нематеријалног културног наслеђа Србије, што је општини Књажевац донело титулу изузетне дестинације Европе.

Трстеник: Моравска златна свадба

Црвени крст и општина Трстеник и ове године су организовали манифестацију „Моравска златна свадба“. Одазвало се 26 парова из трстеничке општине који су заједно већ 50 година. У

име организатора поздравио их је и честитао им јубилеј председник општине Трстеник, Александар Ђирић. Он је рекао да овакве манифестације поручују младим генерацијама да је потребно пуно љубави, поштовања и разумевања да се брак сачува. Сви слављеници су нагласили да је међусобна толеранција гарант успешног брака.

„Моравска златна свадба“ организована је у оквиру недеље Црвеног крста и биће традиционална, рекао је Верољуб Миловановић, секретар Црвеног крста у Трстенику. У сали за венчања уручене су плакете и поклони овим јубиларцима, које је обезбедила општина Трстеник, а онда је прослава јубилеја продужена у ресторану. Богат музички програм приредили су им чланови КУД „Прва петолетка“ и локални бендови.

Лебане: брига за најмлађе

Председник општине Лебане, Иван Богдановић, поделио је у свечаној сали Дома културе „Радан“ у Лебану беби-пакетиће и новчане честитке за 54 младе маме које су се породиле у 2019. години.

Била је то прилика да се разговара о мерама популационе политике локалне самоуправе, кроз програме НВО из ове категорије, као и о плановима надлежног министарства. Доминирале су теме о подстицају запошљавања младих мајки, оснивању школе родитељства, као и о стимулисању родитеља са троје и више деце кроз смештај деце у вртиће.

Богдановић је рекао да се нада да ће општина Лебане наредне године за ове сврхе издвојити знатно већу суму.

Београд: Сајам трећег доба – 55+

Шести по реду Сајам за треће доба – 55+ одржан је 28. и 29. маја на Београдском сајму под слоганом „Град у коме године имају будућност“.

Као и ранијих година, посетиоцима су на једном месту биле доступне разноврсне услуге, попусти, програми и производи – заинтересовани су могли да провере своје здравствено стање и сазнају тајне правилне исхране, да учествују у забавним радионицама и наградним играма, освоје вредне поклоне и бројне попусте, али и да науче како да испуне слободно време и забораве на усамљеност. Поред око 60 комерцијалних излагача, погодности за припаднике трећег доба понудила су и градска предузећа и општине.

У оквиру сајма по четврти пут је одржан избор за мис трећег доба и први пут избор за мистера, а лауреати су, по мишљењу жирија, били Љубинка Симић (73) и Дарко Јагодић (81) из Београда (на слици).

„Бесмртни пук“ и у Кикинди

Манифестација „Бесмртни пук“ одржана је и у Кикинди. Учесници су се окупили код спомен-обележја „Туга“ где су положили венце. Потом су шетњом Градским тргом дошли до споменика жртвама фашизма 1941–1945. Венце су положили и на спомен-плочу бригадиру Драгутину Ристићу у холу Градске куће. Учесници манифестације носили су фотографије предака који су се борили у Првом и Другом светском рату, као и учесника рата 90-их година.

Власотинце: 107. рођендан библиотеке

Дан уочи одржавања манифестације „Ноћ музеја“, 17. маја, Народна библиотека „Десанка Максимовић“ из Власотинца обележила је 107. годишњицу постојања и успешног рада. У присуству великог броја гостију и читалаца заслужним појединцима и организацијама подељене су захвалнице библиотеке.

Народна библиотека „Десанка Максимовић“ из Власотинца броји нешто више од хиљаду чланова, различите старосне доби и образовања. Има скоро 60.000 наслова смештених на две локације, у „Гигиној кући“ и „Валчићевој палати“.

Библиотека се не бави само пуким позајмљивањем књига читаоцима већ се ту организују и бројне књижевне вечери и промоције. Успешно смо обавили дигитализацију књига, каже Срба Такић, директор библиотеке у Власотинцу.

Крагујевац: Ђурђевдански карневал

Поводом 6. маја, дана града, у Крагујевцу је организован традиционални Ђурђевдански карневал. На тему „Птица крагуј“, главним градским улицама прошло је више од хиљаду Крагујевчана, који су својим маскама, костимима, песмом и плесом, направили веселу атмосферу.

Поред крагујевачких малишана, учесници овогодишњег Ђурђевданског карневала била су и многобројна градска предузећа, републичке институције и удружења. Стручни жири изабрао је најлепше маске у три категорије – појединачну, групну и породичну маску.

Организатор четрнаестог Ђурђевданског карневала била је Градска туристичка организација Крагујевац.

ОДМОР И ОПОРАВАК ЗА ПЕНЗИОНЕРЕ И У 2019. НА ОДЛОЖЕНО

Летовање на рате

Пензионери који немају услов да ове године иду у бању о трошку РФ ПИО, а планирају да путују и одморе се, и даље имају могућност да летују на рате. Фонд ПИО има потписане уговоре са бањама у Србији о плаћању путем административне забране од пензије, па сваки пензионер, према својим могућностима, може да изабере у ком ће се центру овог лета одмарати или опорављати. Наравно, савет је свима да претходно добро израчунају висину износа рате коју ће моћи да издвајају током периода отплате. Већина бања омогућава боравак уз одложено плаћање путем административне забране од пензије или чековима грађана, а уважавају и ваучере Министарства туризма за летовање у Србији (у вредности од 5.000 динара, за колико се цена смештаја умањује). Подсећамо да је број пријава за доделу ваучера ограничен расположивим буџетским средствима.

Будући да су 24 бање потписале уговоре са РФ ПИО о плаћању путем административне забране, доносимо списак бања и

резервација, из бање ће затим на кућну адресу стићи образац који пензионер треба да овери у

оквирне цене смештаја, уз објашњење на који начин може да се резервише смештај.

Потребно је позвати одабрану бању због договора о термину у којем би пензионер тамо боравио и свим потребним терапијама, а затим одабрати категорију собе која задовољава платежну могућност заинтересованог. Пошто се на овај начин обави

матичној филијали Фонда (преко које prima пензију) и онда оверени образац пошље у бању.

Приликом пријаве на рецепцији изабраног одмаралишта, уз личну карту треба приложити и последњи чек од пензије, односно пензионерску картицу. Одређене бање омогућавају и плаћање чековима гра-

1.	Специјална болница за рехабилитацију „Боро Шкорић“, Бања Бадања У процесу реновирања.	015/863-193 069/8283-003
2.	Специјална болница за рехабилитацију „Агенс“, Матарушка бања Беодан: за боравак од 10 дана 34.000 динара за покретног пацијента и 35.000 динара за непокретног, плус боравишна такса и осигурање. Плаћање на шест месечних рата.	036/5411-039
3.	Специјална болница за рехабилитацију, Ивањица Беодан: око 2.800 динара. Цене обухватају и коришћење рекреативних садржаја, организоване шетње, излете. Плаћање на шест до 12 месечних рата.	032/661-690
4.	Специјална болница за рехабилитацију „Јунаковић“, Апатин Беодан 3.150 у старом делу бање, 3.915 динара у новим објектима, плус боравишна такса и осигурање. Могућност плаћања на шест месечних рата за боравак од седам и више дана.	025/772-311
5.	Специјална болница за рехабилитацију „Бања Ковиљача“, Бања Ковиљача Беодан: од 4.800 до 9.000 динара. Плаћање на шест месечних рата.	015/818-270, 015/895-210
6.	Специјална болница за рехабилитацију „Термал“, Врдник Беодан: за 10 дана 38.400 динара, плус 2.000 динара први лекарски преглед. Плаћање на шест месечних рата.	022/465-586, 069/755-727
7.	Специјална болница за рехабилитацију „Гејзер“, Сијаринска бања Беодан: јун 3.000, јул и август 3.100 динара, од септембра 3.000 динара. Плаћање на шест месечних рата.	016/895-128 016/895-153
8.	Специјална болница за рехабилитацију „Бујановац“, Бујановачка бања. Беодан: од 3.540 (једнокреветна) до 2.740 динара (четворокреветна) плус 1.000 динара специјалистички преглед, боравишна такса 60 и осигурање 20 динара. Плаћање на шест месечних рата и 10 одсто попушта уз потврду удружења пензионера.	017/7651-292 017/7653-459
9.	Специјална болница за рехабилитацију „Гамзиград“, Гамзиградска бања Беодан: за 10 дана од 25.800 до 34.800 динара (51.800 за једнокреветну собу). Плаћање на шест месечних рата.	019/450-447
10.	Специјална болница за рехабилитацију „Бања Кањижа“, Кањижа Беодан: 3.500-5.600 динара. Први специјалистички преглед 1.500 динара, плус боравишна такса и осигурање. Специјални попусти у зависности од дужине боравка. Плаћање на шест месечних рата.	024/875-163
11.	Специјална болница за рехабилитацију „Рибарска бања“ (ортопедска, коштано-зглобна и дегенеративна обољења) Беодан: 4.300 до 5.000 динара. Плаћање на шест месечних рата.	037/865-270 063/8782-886
12.	Специјална болница за неуролошка обољења и посттрауматска стања „Др Боривоје Ђњатић“, Стари Сланкамен Беодан: 2.560 за покретног пацијента, а за непокретног 3.150 динара. Плаћање на шест месечних рата.	022/2591-077

Сокобања

она или полупансиона, без терапија. Међутим, боравак у бањи је идеална прилика да се искористе и остале могућности које су у понуди. Бање пружају и разне рекреативне садржаје који могу да се користе бесплатно или уз доплату. Што се тиче терапија, оне се по правилу договарају са бањским лекаром који прегледа корисника и на основу увида у његову медицинску документацију саветује шта би му највише пријало, које терапије треба да примењује и на који начин. Овај први специјалистичко-интернистички преглед лекара у већини бања је бесплатан, док се у неким плаћа (видети табелу).

Многе путничке агенције омогућиле су, такође, својим клијентима да путују и одмарају се на рате. Издвајамо потрошачко-услугну задругу из Београда „Пензионер“ и њену регистровану туристичку агенцију „Треће доба“, у Ломиној 17, која за пензионере обезбеђује мало повољније цене и одложено плаћање за одлазак у бање.

– И ове године обезбедили смо попусте и могућност одложеног плаћања за своје клијенте, пензионере. Имамо уговоре са неколико хотела за смештај у скоро свима бањама Србије. Корисник пензије који од-

лучи да преко наше агенције оде на одмор, летовање, лечење или опоравак у једну од бања са којима сарађујемо, у зависности од тога где путује, имаће од пет до 15 одсто попушта у односу на комерцијалне цене. У понуди имамо и летовања на Црногорском приморју, тачније Прчањ, за који се каже и да је ваздушна бања. Посебно истичемо да

Сви они који реше да сами организују одлазак у бању, без посредства агенције, треба да контактирају одмаралиште или бању коју су одабрали, а са којима РФ ПИО има потписан уговор

ђана на рате, о чему се такође може добити информација позивањем бање телефоном или електронски, слањем имејла.

Цене у бањама са којима је РФ ПИО склопио уговор тичу се такозваног беодана који подразумева пун пансион или полупансион, ноћење најчешће у двокреветној, а може и вишекреветној соби, смештај са више или мање опреме у соби, у старом или реновираном (новом) делу, као и коришћење свих врста терапија које бања пружа. Постоји и опција плаћања само пуног панси-

смо нашим корисницима омогућили летовање у Грчкој, у бањи Едипсос (лечи коштанозглобна обољења) на острву Евија, по приступачнијим ценама за пензионере, коју заиста препоручујемо, као и целу олимпијску регију и Халкидики. Нашим клијентима пензионерима омогућујемо одложено плаћање на шест месечних рата, чековима грађана, или путем административне забране од пензије – објашњава Снежана Ристовски из туристичке агенције „Треће доба“.

Д. Грујић

13.	Институт за рехабилитацију „Селтерс“, Младеновац Беодан: од 3.600 до 4.950 динара, плус боравишна такса. Плаћање чековима на четири месечне рате.	011/824-1425
14.	Институт за превенцију, лечење и рехабилитацију реуматичних и кардиоваскуларних болести „Нишка бања“ Беодан: у сезони 4.000 динара, од новембра до марта 3.500. Плаћање на шест месечних рата.	018/502-010 018/502-020
15.	Специјална болница за лечење и рехабилитацију болести органа за варење и шећерне болести „Врњачка Бања“ Беодан: Св. Ђорђе: од 3.325; Шумадија: од 3.695; Нови Меркур: од 4.620; Стари Меркур (етажно купатило) од 2.865. Минимум седам дана боравка. Плаћање на шест месечних рата.	036/611-624 036/618-865
16.	Специјална болница за рехабилитацију дегенеративног реуматизма и посттравматских стања „Врањска бања“ Беодан: од 2.380 до 3.130 динара, зависно од квалитета смештаја. Попуст 10 одсто уз сениор картицу. Плаћање на шест месечних рата.	017/546-428
17.	Специјална болница „Русанда“, Меленци Беодан: од 3.300 до 3.700 динара, плус први преглед 1.500 динара и боравишна такса. Плаћање на девет месечних рата, за кориснике из Србије који плаћају готовински попуст износи 15 одсто.	023/315-0409 023/315-0416
18.	Специјална болница за прогресивне мишићне и неуромишићне болести, Нови Пазар Беодан: 2.600 и 2.900 динара. Плаћање на шест месечних рата.	020/372-166 020/371-559
19.	Специјална болница за плућне болести и туберкулозу „Озрен“, Сокобања (лечење плућних и очних болести) Беодан: 2.500 динара. Плаћање на шест месечних рата.	018/830-927 018/830-337
20.	Специјална болница „Сокобања“, Сокобања Беодан: двокреветна соба 3.190 (нови објекат), а 2.970 динара (стари објекат), плус боравишна такса и осигурање. Плаћање на шест месечних рата.	018/830-144
21.	Специјална болница за рехабилитацију „Бањица“, Сокобања. Беодан: јун, јул, август 3.090, септембар 2.990, октобар 2.890, новембар 2.190 динара. Плаћање на осам месечних рата.	018/830-242 018/830-224
22.	Специјална болница за рехабилитацију „Пролом бања“, Пролом бања Беодан: јун 5.390, јул и август 5.590, септембар 5.390 динара. Ван сезоне попуст за пензионере. Могућност плаћања на шест месечних рата.	027/8388-111 Вибер бр.: +381 63 15 10 606
23.	Специјална болница за рехабилитацију „Атомска бања“, Горња Трепча Цена беодана се одређује индивидуално, у зависности од врсте смештаја и прописаних терапија, просечна цена 2.870 динара. Плаћање на шест месечних рата.	032/822-063 032/822-383
24.	Луковска бања. Беодан: јун 5.210, јул и август 5.490 динара, септембар 5.390 динара. Плаћање на шест месечних рата, уз пет одсто попушта за пензионере (осим у јулу и августу).	027/385-999 Вибер бр.: +381 63 481 243

ШЕСТИ САЈАМ ПЕНЗИОНЕРА У НОВОМ САДУ

Интересовање за штанд РФ ПИО

Шести сајам за пензионере у Новом Саду одржан је 24. и 25. маја у аули „Мастер центра“ Новосадског сајма.

Међу излагачима на сајму биле су републичке, покрајинске и градске институције, удружења пензионера, медицинске установе и установе социјалне заштите, бање и компаније које су изложиле своје производе и услуге за грађане трећег доба.

Сајам је отворио Милан Кркобабић, министар без портфеља задужен за регионални развој и координацију рада јавних предузећа, а отварању је присуствовала, између осталих, и Љиљана Коковић, помоћница градоначелника Новог Сада.

Припадници старије популације на сајму су могли да обаве бесплатне прегледе, контролу вида и слуха, да измере крвни притисак и ниво шећера у крви, да добију савете о здрављу од медицинских стручњака, као и да чују информације о произво-

Министар Милан Кркобабић отворио Сајам Са штанда Фонда ПИО

дима и услугама од присутних излагача.

На штанду Републичког фонда ПИО заинтересовани посетиоци су могли да добију информације о правима из ПИО, затим свој листинг и пин код, као и лифлете са правима из ПИО и

лист „Глас осигураника“. Представљени су, такође, и електронски сервиси за грађане и послодавце. Рад на штанду је био организован у две смене, уз ангажовање запослених из Дирекције ПФ и Филијале РФ ПИО Нови Сад.

Током два дана Сајма за пензионере неколико стотина посетилаца је обишло штанд РФ ПИО, а њих 32 је испунило анкете о задовољству корисника услуга Фонда, и изразило се похвално о услугама пруженим на штанду.

Д. Корач

ПОДРШКА ПОКРАЈИНСКЕ ВЛАДЕ ИЗБЕГЛИМ И РАСЕЉЕНИМ ПОРОДИЦАМА

Економско оснаживање

Председник Покрајинске владе Игор Мировић уручио је 21. маја уговоре за економско оснаживање избеглих, прогнаних и расељених породица на подручју АП Војводине. Влада АП Војводине подржала је са 12 милиона динара 71 породицу, а Мировић је истакао да ће се наставити са програмима подршке у још већем обиму, како би се трајно решио статус расељених лица.

– Наш став је да ће сви видови подршке трајати док год постоје породице којима је подршка потребна. То се односи и на подршку у решавању стамбеног питања, али и на друге облике помоћи које пружа Фонд за

избегла, прогнана и расељена лица – рекао је председник Покрајинске владе и додао да ће се повећавати финансијски износ средстава који је неопходан за све активности Фонда усмерене ка трајном решавању егзистенције ових породица, односно до њихове потпуне интеграције у наше друштво, где и припадају.

Директор Фонда за избегла, прогнана и расељена лица, Душко Ћутило, нагласио је да се без помоћи и подршке Покрајинске владе њихове активности не би могле реализовати.

– Захваљујући томе увели смо и низ нових мера и мере за економско оснаживање жена из

Обраћање Игора Мировића

избегличких породица. Желимо да подстакнемо предузетничке делатности код ове популације и да им омогућимо бољу егзистенцију – рекао је између осталог Душко Ћутило.

Овом свечаном догађају присуствовао је и Предраг Вулетић, покрајински секретар за социјалну политику, демографију и равноправност полова.

М. Мектеровић

Пољопривреда – развојна шанса Србије

Међународни пољопривредни сајам, 86. по реду, одржан је од 11. до 17. маја на Новосадском сајму. Према речима Слободана Цветковића, генералног директора Сајма, на манифестацији је наступило 1.518 излагача који су представили производе и услуге из 60 земаља света. Пољопривредни сајам је посетило око 140.000 људи, што је на прошлогодишњем нивоу, а најбољи учинак остварен је у продаји механизације, у вредности од 20 милиона евра.

Сајам је ове године први пут имао и земљу партнера и земљу пријатеља – Италију и Тунис, а као и сваке године обишли су га и бројни високи званичници из наше земље и света.

На отварању овог најзначајнијег агро-бизнис догађаја у овом делу Европе градоначелник Новог Сада, Милош Вучевић, истакао је да је српски аграр био запарљен и запуштен, али да је кроз стабилну политику државе постао конкурентан и да ће се још развијати у будућности.

– Три су кључна сегмента за садашњу и будућу пољопривреду у Србији. Први су субвенције и подршка државе, где је само ове године ниво тих средстава у ресорном министарству седам милијарди виши него 2018. године, са посебним акцентом на подстицање за младе – рекао је Вучевић. Додао је да је друга компонента политичка стабилност и међународно призната Србија, која отвара нова тржишта за пољопривреднике, а трећа тачка која се надовезује на конкурентност јесте спој науке и пољопривреде, односно, спој науке са војвођанском плодном земљом. Изјавио је и да ће за ту сврху у Новом Саду бити отворен ИТ институт који ће се бавити пољопривредом.

Бранислав Недимовић, министар пољопривреде, шумарства и водопривреде, рекао је да Србија није земља нафте или мора, нити злата, али да има пољопривреду и храну.

– То је оно што треба да нас води у годинама испред нас, нарочито у сектору прехранбене пољопривреде, и то је сегмент где можемо да будемо веома јаки. Две милијарде евра је суфицит у трговини пољопривредним произво-

дима. Ако немате прехранбену индустрију и добру трговину, ако немате то коме да продате, онда не вреди. Наш задатак је да отворимо нова тржишта и повећамо продају и производњу – рекао је министар Недимовић.

Ђорђе Милићевић, потпредседник Покрајинске владе, навео је да годинама већ та институција помаже пољопривреду, те да је посебно поносан на нове мере субвенционисања за младе пољопривреднике и задруге, као и на пројекте наводњавања у Војводини где ће 107.000 хектара у наредном периоду бити под системима за наводњавање.

И на овогодишњем сајму су организоване бројне пропратне манифестације. Представљена су најновија техничка и технолошка достигнућа у аграру, приказана је примена науке у пољопривреди, одржане су изложбе органске хране, као и оне са ознакама географског порекла, представљено је и богатство домаћег генетског фонда, најсавременија пољопривредна механизација, производи и услуге из најудаљенијих крајева света.

Први пут на овогодишњем Пољопривредном сајму у Новом Саду наступило је Удружење произвођача и дилера пољопривредних машина из Русије.

Организована је изложба хране и национална изложба стоке уз подршку Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, ресорног Покрајинског секретаријата и града Новог Сада. Изложба пољопривредне механизације одржана је на 35.000 квадратних метара.

Први пут је одржан и Дан воћара, а премијеру је имала и изложба генетских потенцијала, која је промовисала аутохтоне расе стоке.

Пал Чипак из Јаше Томића добио је у поклон-игри за посетиоце трактор „беларус“, дар Агропанонке.

У Конгресном центру свакодневно су одржаване конференције, панели и едукације, а о успешности новосадске смотре аграра најбоље говоре речи представника земље партнера и земље пријатеља.

Излагачи из Италије носе позитивне утиске и када је реч о оствареним пословним контактима, рекла је Марина Скоњамиљо, директорка Италијанске агенције за спољну трговину у Београду.

Амбасадор Туниса у Београду, Сејф Алах Рециб, нагласио је да је 12 компанија из те земље остварило охрабрујуће пословне контакте са привредницима из Србије, уз наду да је то почетак добре и успешне сарадње. Он је најавио да ће у Тунису бити организован форум за презентацију производа српских привредника на тамошње тржиште.

Мирослав Мектеровић

Шампиони

Апсолутни лидер квалитета 86. Међународног пољопривредног сајма је Институт за ратарство и повртарство у Новом Саду, а специјална признања су додељена Италији и Тунису, земљама које су биле партнер и пријатељ овогодишњег сајма.

КОНФЕРЕНЦИЈА О УСЛУГАМА ПОДРШКЕ ПОРОДИЦАМА СА ДЕЦОМ СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ

Нови Сад пример добре праксе

Поводом Међународног дана породице и дана Центра за породични смештај и усвојење Нови Сад, 21. маја у Скупштини АП Војводине одржана је конференција „Потенцијали и искуства породичног смештаја у подршци биолошкој породици и превенцији институционализације“. Основни циљ скупа био је да се учесници упознају са услугом повремених породичног смештаја и да се представе досадашња искуства у развоју ове услуге. Нова сазнања о предностима повремених породичног смештаја за биолошке породице у којима постоје деца са сметњама у развоју моћи ће да се користе у даљем раду стручних радника из система социјалне заштите.

Покрајински секретар за социјалну политику, демографију и равноправност полова, Предраг Вулетић, истакао је да без организоване друштвене помоћи породица отежано опстаје и брине о својим најслабијим члановима.

– Нажалост, то су најчешће деца. Посебно су осетљиве породице које брину о деци са сметњама у развоју, које су у ризику од издвајања деце јер још немамо довољно услуга на локалном нивоу које би подржале породицу и бригу о детету са сметњама у развоју – рекао је Вулетић.

Са тим је сагласна и Ивана Копривица, директорка новосадског Центра за породични смештај и усвојење, која је објаснила да је ова услуга уствари подршка биолошкој породици која брине о детету са сметњама у развоју.

– Знамо колико је тешко данас бринути о деци, а посебно када имате дете са сметњама у развоју а на локалном нивоу нема довољно услуга. Ова услуга подразумева да хранитељи пет дана месечно преузму бри-

Учесници конференције у Скупштини АП Војводине

гу о детету, подрже биолошку породицу, да родитељи могу да брину о другој деци или да задовоље неке сопствене потребе – навела је Копривица.

Весна Дејановић, координаторка УНИЦЕФ-а, истакала је значај превенције и објаснила да се услуга повремених смештаја налази на ономе што представља континуум услуга подршке биолошкој породици која се суочава са потешкоћама.

– Подршка биолошкој породици је пресудна и круцијална, и све више треба да инвестирамо у превенцију да не би дошло до нецелиходног издвајања детета из породице. Знамо да је породица природно окружење за раст и развој детета и само у изузетним околностима издвајање има смисла – нагласила је Весна Дејановић.

На конференцији, коју су организовали Центар за породични смештај и усвојење Нови Сад, Покрајински секретаријат за социјалну политику, УНИЦЕФ, СОС Дечја Србија и Новосадска мрежа за децу НСМЕ-ДЕ, говорило се и о искуствима корисника, као и начинима аплицирања породица у којима постоје деца са сметњама у развоју.

Скупу су присуствовали и Палимир Тот, подсекретар у ресорном секретаријату, и Тихомир Николић, члан новосадског Градског већа за социјалну заштиту и бригу о породици и деци.

М. Мектеровић

Бесплатна услуга за биолошке породице

Повремени смештај на подручју Новог Сада тренутно користи 21 дете, а ту услугу пружа 15 хранитељских породица, које за то добијају минималну надокнаду у износу од седам хиљада динара, док је ова услуга за биолошке породице бесплатна.

Надежда Сатарих са награђеним ауторима

КОНКУРС „ДРАГАНОВА НАГРАДА 2019“

Активно старење кроз писање

Путописна дружења у оквиру петог конкурса „Драганова награда 2019“ за најбољу путописну причу старијих почела су 27. маја, у Библиотеци града Београда, уз доделу награда, одломке награђених радова и размену знања, искустава и успомена. Као и претходне четири године, и овај конкурс је сабрао путописне приче у пет категорија: Најбоља женска путописна прича, Најбоља мушка путописна прича, Путовање по Србији, Путовање по иностранству,

Најбоља путописна песма. Ове године пристигли су радови 143 аутора, из Србије, БиХ, Хрватске, Црне Горе, Аустралије, Швајцарске, Канаде и са Новог Зеланда. Истовремено је, уз путописно дружење, промовисана публикација „Путујући споменик“, у коме је представљен 31 најбољи путописни запис.

– Ове године путописне записе послале су 82 жене и 61 мушкарац, са 51 различите локације, од којих је 14 из сеоских средина

Највећа пажња потребна најмлађима и најстаријима

Поводом Међународног дана породице, 15. маја, у Палати Србија је одржан округли сто под називом „Старење, међугенерациска солидарност – стари и нови изазови“. Округли сто је организовао Кабинет министра без портфеља задуженог за демографију и популациону политику, у сарадњи са Популационим фондом Уједињених нација (UNFPA), канцеларијом Повереника за заштиту равноправности и Црвеним крстом Србије.

Министарка без портфеља задужена за демографију и популациону политику, проф. др Славица Ђукић Дејановић, истакла је да је породица и даље основна ћелија друштва. Она је навела да највећа пажња треба да буде усмерена на најмлађе и најстарије чланове породице јер су они најугроженији, али такође и на унутаргенерациску и међугенерациску солидарност.

Говорећи о статистичким подацима, нагласила је да у Европи и у Србији има све више старијих.

– Просечна старост у Србији је 43 године, а свака пета особа је старија од 65 година. Податак да младих до 15 година има око 14,5 одсто, а старијих од 65 година чак близу 20 одсто, говори да ћемо као друштво морати да

Округли сто посвећен Међународном дану породице

усмеримо нашу пажњу на ову сензитивну категорију наших суграђана који су старији од 65 година – навела је министарка.

Тема Међународног дана породице ове године – „Породице и акције за климу“ – у фокус ставља циљ 13 одрживог развоја Агенде УН о одрживом развоју до 2030. године, а то је предузимање хитне акције у борби против климатских промена и њених последица. У складу с тим, министарка је рекла да су климатске промене наша реалност и истакла да морамо да верујемо да сваки појединац може једним делом да утиче на негативне последице климатских промена, да их решава и

спречава у циљу очувања живота на земљи.

Марија Раковић из Популационог фонда Уједињених нација рекла је да УН ове године глобално прослављају овај дан везан за климатске промене.

– С обзиром на то да су климатске промене наша садашњост и, дефинитивно, наша будућност, веома је битно да видимо како можемо да помогнемо нашим старијим суграђанима, јер се на њих обично заборави у кризним ситуацијама – навела је Марија Раковић, која је на скупу говорила и о значају међугенерациске сарадње за развој једног друштва.

Међу учесницима округлог стола била је и Наташа Тодоровић из Црвеног крста Србије која је истакла да је за развој солидарног друштва важно да се што више промовишу позитивни примери, и да солидарне особе морају да постану наши хероји.

– Уколико дискриминишемо неког на основу година, ми у ствари дискриминишемо себе у будућности, а дискриминишући младе ми заборављамо какви смо ми били као младе особе. Солидарно друштво је друштво у коме постоји разумевање, толеранција и одговорност свих генерација – изјавила је Наташа Тодоровић.

В. К.

у Србији, и једна првонаграђена ауторка је управо из села. Најмлађи аутор има 60 година, најстарији 94, а и ове године аутори су најразличитијих занимања и нивоа образовања: од занатлија, службеника, просветних радника, инжењера, уметника, здравствених и других радника – навела је Надежда Сатарић, председница Управног одбора удружења Amity које и расписује овај конкурс.

Татјана Пријић је, у име поверенице за заштиту равноправности Бранкице Јанковић, истакла значај конкурса у сузбијању предрасуда о старијим особама, као и у активном укључивању и указивању да сви

могу све равноправно на свим пољима и областима живота.

Надежда Сатарић је подсетила да је најбоље радове бирала комисија у саставу: Александра Јовановић, уредница портала „Пензин“, која је и председница комисије, Видак Масловарић, књижевник, Беба Кука, др политичких наука и доцент Драганове награде, Мира Сатарић, дипл. филолог из удружења Amity, и Јелена Оцић, новинар „Гласа осигураника“. Према мишљењу комисије, још око 40 прича је такође заслужило да уђе у круг похваљених, и оне ће раме уз раме са награђеним и похваљеним путописима

бити објављене електронски, на порталу „Пензин“.

С обзиром на то да се сваке године прикључују нови аутори, Сатарић је изразила уверење да ће конкурс инспирисати и друге старије особе да учествују, како би са свима поделиле своје богато животном и путописно искуство. До сада је, на пет конкурса, укупно учествовало 619 аутора од којих 418 различитих путописаца.

Овогодишња путописна дружења су у истој свечаној атмосфери након Београда настављена у Крагујевцу, Новом Саду и Нишу, где су, такође, уручене награде.

Јелена Оцић

У ГЦ СУБОТИЦА ОТВОРЕН ИНТЕРНЕТ ПАРК

За корак испред других

У Геронтолошком центру Суботица, у Дому „Дудова шума“, почетком маја свечано је пуштен у рад Интернет парк, намењен корисницима и њиховим гостима. Формирање Интернет парка омогућила је донација Телекома Србије, а подржали су је Покрајинска влада и Фондација „Тијана Јурић“. Према речима Ненада Иванишевића, директора Геронтолошког центра, ова услуга ће умногоме побољшати живот бројних старана дома.

– Захваљујући компанији Телеком и бројним пријатељима имамо Интернет парк, а то је још један начин да покажемо да Геронтолошки центар није крај него нови почетак. Овде већ одавно настаје проблем ако интернета нема пет минута, па ће пуштањем парка у употребу то бити решено. На симболичан

Са отварања Интернет парка

начин ми ћемо дати допринос четвртој технолошкој револуцији која ће почети у Геронтолошком центру – истакао је Иванишевић.

Помоћник покрајинског секретара за социјалну политику Предраг Радовић навео је да се увођењем интернета за све ко-

риснике Центра ради на подизању квалитета живота чиме је Геронтолошки центар у Суботици за корак испред других.

Из Телекома Србија поручују да је ово једна у низу акција у којој тимски учествују као друштвено одговорна компанија и да им је задовољство кад виде

да је ефекат онога што раде тако добар.

Оснивач и директор Фондације „Тијана Јурић“, Игор Јурић, истакао је приликом отварања Интернет парка да је Фондација у протеклом периоду радила на едукацији најстаријих суграђана о безбедном коришћењу интернета и да је јако важно да и они знају на који начин треба да се заштите од злоупотреба које вребају онлајн.

А корисници Геронтолошког центра су овим поводом припремили ревију којом су представили уређаје које користе у комуникацији и футроле за телефоне које ће од сада често употребљавати. Интернет парк, осим корисника Геронтолошког центра и гостију, могу да користе и сви они који „ухвате сигнал“.

Г. Косановић

Трибина о персоналној асистенцији у новом саду

За квалитетнији живот

У организацији Центра „Живети исправно“ из Новог Сада у новосадском Културном центру недавно је одржана трибина „Персонална асистенција у систему социјалне заштите“.

Трибини су присуствовали представници ресорног покрајинског секретаријата, локалне самоуправе, институција социјалне заштите, фондација

донатора, удружења грађана, затим студенти, особе које користе асистенцију, као и персонални асистенти.

Учесници трибине имали су прилику да се информишу о услузи персоналне асистенције, о процесу уласка ове услуге у систем социјалне заштите у Новом Саду, о послу персоналног асистента, али и о Конвенцији УН о правима особа са инвалидитетом и развоју друштвених услуга кроз активизам, промовисање и финансијско учешће.

Трибина је отворила и питања као што су потреба за личним пратиоцима у школама, педагошким асистентима и потреба за заједничким деловањем организација по питању тема и услуга које се тичу свих грађана.

У закључку са трибине је наглашено да уз приступачност, која је неопходна за самостално живљење, услуга персоналне асистенције знатно унапређује квалитет живота особа које је користе.

Д. Кораћ

ВЛАСОТИНЦЕ

ЕУ помаже инклузију Рома

У оквиру пројекта „Подршка ЕУ инклузији Рома – Оснаживање локалних заједница за инклузију Рома“, општина Власотинце добила је аутомобил марке „фијат“ и лаптоп рачунар, намењене мобилним тимовима који пружају подршку ромским породицама и појединцима ради што бољег укључивања у живот заједнице.

Пројекат оснаживања локалних заједница за инклузију Рома финансирала је Европска унија, преко Сталне конференције градова и општина, а овакве донације добило је укупно 30 општина и градова у Србији који имају формиране мобилне тимове за инклузију Рома.

Општина Власотинце је пример добре праксе активног укључивања Рома, пре свега младих, у друштвени и политички живот локалне заједнице.

Т. С.

Прича о хлебу и обичајима

Упорти манастира Свети архангел Гаврило у Пирковцу код Сврљига, 12. маја одржана је изложба обредних хлебова, славских и ситних колача и етно штандова под називом „Хлеб наш насушни“. Ову међународну манифестацију, другу по реду, организовало је Удружење родитеља деце са сметњама у развоју „Заједно до светлости“, у сарадњи са братством манастира Св. архангел Гаврило, сврљишким Центром за туризам, културу и спорт и општином Сврљиг као покровитељем.

Посетиоци манифестације имали су прилику да се упознају са начином израде славских колача, обредних хлебова и ситних колача са територије Балкана, а на етно штандовима су били изложени стари употребни предмети, као и мајсторска писма. Поред тога, како је на отварању рекао Нинослав Ранђеловић, председник Удружења „Заједно до светлости“, циљ организатора био је и да се скрене пажња на децу са сметњама у развоју, а њима пружи дан другачији од свакодневице. Током манифестације прикупљана је и хуманитарна помоћ

Првонаграђени обредни хлеб

за летњи камп на Дивчибарама, који ће у јуну бити организован за шездесеторо деце из Србије и њихове пратиоце.

На простору манастирског имања било је изложено стотину погача, много ситних и славских колача. Домаћице из целе Србије, Бугарске, Словеније и Македоније показале су се у најбољем кулинарском издању, а погаче и колаче поклониле су манастиру. Пошто је манифестација имала и такмичарски карактер, жири је прогласио најбоље у четири категорије. Обредне хлебове најбоље су умесиле чланице Актива жена Сврљиг, у

категорији славских колача победило је Удружење жена „Хомоље“ из Жагубице, које је било најбоље и у прављењу ситних колача, а прво место за етно штанд освојило је Удружење „Од предака за будућност“ из села Влашка код Младеновца. Сви награђени и учесници добили су поклон пакете и захвалнице.

Током манифестације у шумовитом окружењу манастира одвијао се културно-уметнички програм у коме је важан део заузимало представљање изворног музичког и фолклорног наслеђа кроз звуке традиционалних инструмената – гајди,

дудука, окарина или двојница, као и старе заборављене игре из југоисточне Србије које је представило неколико културно-уметничких друштава.

Посетиоци су имали прилику и да разгледају манастир који потиче из 14. века и манастирско имање, а на крају програма организован је заједнички ручак у парохијском дому.

Манифестацији у Пирковцу присуствовала је председница општине Сврљиг, Јелена Трифунчић, као и директор сврљишког Центра за туризам, културу и спорт, Мирослав Марковић.

С. Ђорђевић

У НИШУ ОТВОРЕН ПРВИ РОМСКИ КУЛТУРНИ ЦЕНТАР У СРБИЈИ

Културна реформа Рома

Уочи највећег ромског празника, Ђурђевдана, у Нишу је свечано отворен први ромски културни центар у Србији.

– Култура је моћан механизам за борбу против предрасуда према Ромима и ми сматрамо да ће овај културни центар допринети да се те предрасуде минимизирају – рекао је на отварању Далибор Накић, председник Националног савета ромске националне мањине. Накић је нагласио да је Центар у Нишу прва установа тог типа коју је основао Национални савет и најавио да ће сличне бити формиране у још неким градовима Србије.

Осим вишенаменске дворане и архива, културни центар у

Нишу има и библиотеку, документациони центар, сопствени музички и позоришни ансамбл... Ромска култура неће бити сведена на стереотипе – на играње и певање. Биће речи и о томе, али суштина су животна питања, становање, образовање и још много тога са аспекта културе и идентитета, нагласио је Осман Балић, директор YUROM центра, и подсетио да Роми, не само у Србији већ и у региону до сада нису имали културне институције.

– Било нем је потребно пола века да схватимо да без културе није могуће мењати народ. Културна реформа Рома је нужна и то је питање свих питања – изјавио је Осман Балић.

Иначе, Ниш је за отварање првог ромског културног центра у Србији издвојио 3,6 милиона динара.

– Ово је један у низу пројеката подршке Ромима у Нишу

– рекао је градоначелник Ниша, Дарко Булатовић, и нагласио да град на тај начин даје допринос очувању идентитета, културе, историје и језика Рома.

Љ. Глоговац

ЖИВОТ У ЗАГЛУШУЈУЋЕМ СВЕТУ

Звучни удар на психу и тело

Угрожени су сви. И млади и стари. Последице озбиљне и далекосежне. Оштећења неповратна. И што је најгоре, не може се побећи. Бука је свуда око нас.

У кући, на улици, у превозу, кафићу, на стадиону. Из небројено много извора непрестано допиру звуци разних боја, фреквенција, јачине... Трубљење, завијање, турирање, брундање, свирање, зујање, шиштање, звоњење, лупање, куцкање, ударање, пуцање, певање, викање...

С временом се на много тога навикнемо, па и не примећујемо. Или нам се тако само чини, а наша чула, наш нервни систем све региструје. Бука се званично дефинише као нежељени или узнемиравајући звук. И као таква изазива ментални замор, анксиозност, агресивност. Па, колико смо пута чули како неко, утишавајући прегласну музику, узвикује да ће „да полуди“.

Према Светској здравственој организацији (СЗО), загађење буком, одмах после загађења ваздуха, представља највећи ризик по јавно здравље. Како наводи лондонски „Гардијан“, то је потцењена претња која може да проузрокује губитак слуха, кардиоваскуларне проблеме, когнитивне потешкоће, стрес и депресију. Поједини стручњаци верују да су последице још теже и да нас изложеност бучној пошасту полако убија.

Не морамо да идемо баш тако далеко. И оно што сами знамо и осећамо довољно је забрињавајуће. Бука нам загорчава живот. Ноћу нам не да да спавамо, дању представља реметилачки фактор, уноси нервозу, отежава

нам обављање послова, поготово тамо где је потребна концентрација, а да не говоримо каква је сметња жељи за опуштањем у тишини.

Посебно лоше утиче на школску децу. Истраживања су недвосмислено показала да способност учења, меморисања, читања, држања пажње, у великој мери зависи од амбијента. Рађен је

Деца посебно угрожена: Делхи у светском врху по загађењу

велики број студија, по сличном принципу, поређењем резултата две групе ђака у дужем периоду, од којих су једни били изложени буци, а други поштеђени.

Већ код адолесцената јавља се здравствени проблем. СЗО предвиђа да је више од милијарде младих људи у ризику од тешког оштећења или губитка слуха, у првом реду због претераног коришћења слушалица. По препоруци лекара, не би их требало држати дуже од 90 минута дневно. А млади их готово и не скидају. И онда се дешавају сметње, бол у уху, зујање, звоњење. У крајњем исходу, кад до тога дође, губитак слуха је неповратан.

Бука је моћан окидач. Против наше воље тело реагује на звук као на упозоравајући сигнал, од-

говара стресом, адреналин се ослобађа, крвни судови скупљају, мишићи затежу, а притисак расте. Што је реакција организма јача, притисак је већи, самим тим је веће оптерећење и ризик за појаву хипертензије и болести кардиоваскуларног система.

Кључна напомена – проблем је што то није спорадична ситуација, већ перманентно стање. Бом-

сну границу и то не дуже од осам сати, мада има стручних мишљења да је то сувише висок праг. А шта тек онда рећи на чињеницу да интензитет звука у слушалицама може да иде до 110 децибела, што је 100 пута јаче од дозвољених 85?

Иначе, 100 децибела производи улична бушилица и у њеној близини, без заштитне опреме не би се смело задржавати дуже од 14 минута, а 110 је рецимо резервисано за ваздушну сирену и два минута је сасвим доста за наше сирото ухо. Више од тога, 120-130 децибела, односи се на грмљавину приликом полетања авиона, односно лансирања ракете, али ту се подразумева да нико неовлашћен и незаштићен и не може да буде у околини.

Лондонски метро је, међутим, свима доступан, али на многим линијама, извештаје својевремено Би-Би-Си, интензитет буке је на опасном нивоу, а у једном случају измерено је свих 109 децибела. Упркос тврдњама званичника да путници нису угрожени, јер је у питању кратак интервал, управа железнице је, под притиском јавности, прошлог месеца истакла на критичним станицама обавештења да су на располагању, на лични захтев, штитници за уши.

Далеко је Лондон од Калкуте или Мумбаја, где се живот проводи у звучној џунгли. Према једној од разних ранг листа најзагађенијих места, ова два индијска града су у врху. С друге стране, на списку СЗО под бројем један фигурира 15-милионски Гуангџоу (бивши Кантон), а за њим иду четири светске престонице Каиро, Париз, Пекинг и Делхи.

Рангирање се обавља по различитим критеријумима, па се главни град Индије издваја са највишим степеном слушних проблема у свету. Установљено је да становници Делхија имају у просеку оштећење слуха сразмерно особи старијој 19,34 године.

То је значи статистика која каже да, на пример, неко од 40 година, јер живи тамо где живи, има сметње као 60-годишњак. Заиста депримирајуће.

Д. Драгић

Приближна децибелска скала неких звукова

- Дисање – 10 децибела
- Шапутање – 20 децибела
- Разговор – 60 децибела
- Саобраћај у „шпицу“ – 80 децибела
- Блендер – 90 децибела
- Пролазак воза – 100 децибела
- Моторна тестера – 110 децибела
- Пролазак млазњака – 120 децибела
- Пуцањ – 140 децибела

Кини је потребно више беба, Кинезима не

До 2050, једна трећина становника биће у пензионерском добу, што се сматра Ахиловом петом нације

Кина је демографска и економска суперсила: са 1,42 милијарде становника најмногољуднија је нација, док је економска статистика, која мери бруто национални производ и стопе раста, ставља у раме светској економији број један, Америци.

Кина се, међутим, остатку света придружује и по феномену који задаје главобоље политичарима, економистима и онима који управљају пензијским фондовима: и њено становништво драматично стари.

Не само због продужења животног века, што је кључни разлог за ову врсту брига у западном свету, већ и због рачуна који стижу због демографске политике из минулих деценија које су биле специфичност само те земље.

Према најновијим прогнозама, Кина ће до 2027. имати 1,45 милијарди становника, што ће бити њен врхунац, после којег следи силан тренд.

До средине века једна трећина Кинеза ће бити у пензионерском добу, дакле старији од 65, што подразумева да ће се смањити број оних у радном добу, што намеће неизбежно питање: какве ће то последице имати на кинеску (па и глобалну) економију и политику.

Кад се помене кинеска демографија, прва асоцијација је њена политика „само једно дете“, која је уведена 1979, да би се смањио притисак на у то време ограничене економске и прехранбене ресурсе. Кинези нису имали избора, јер су механизми принуде били доста строги. Једно дете је био и патриотски задатак. Једини „попуст“ у овом погледу имале су оне породице у сеоским подручјима чије је прво дете било женско – могли су да пробају још једном, не би ли добили додатни пар мушких руку који би помагао у обрађивању имања.

Само једно дете је била и стратегија да се с растом економије симултано подигне и животни стандард, што је сажето у пропагандни слоган: „Ако хоћете да се брзо обогатите, имајте мање деце“.

Та политика је 2016. замењена новом која је препоручивала максимум два детета, а да притом није констатовано да је стара била погрешна. И није, јер је остварен жељени циљ, мада накнадна памет говори да би било

боље да је све препуштено спонтаним друштвеним процесима. Данас се говори о томе да две бебе нису довољне и да треба да их буде више.

Кини је данас потребно више беба, али како ствари стоје, не и Кинезима.

Пораст друштвеног стандарда, односно просперитетнији живот који су донеле фантастично успешне економске реформе, велике сеобе из руралних подручја у брзо растуће индустријске центре који су били гладни радне снаге, довео је до истих процеса који су већ виђени у развијеним земљама: што је стандард виши, то је деце мање (са око 200 долара по глави колико је било 1980, данас се у Кини стигло до 10.000 долара).

Као и другде, и кинеске породице се одлучују за квалитет уместо квантитета: да имају једно дете, али да њему пруже максимум, како би стекло предност у све жешћој утакмици и са својом породицом живело боље од родитеља. У том погледу за приоритете су проглашени учење енглеског језика (што је био разлог да у Кину оде и доста нашег младог света да би тој деци били учитељи енглеског). Неке породице за то потроше и по 15.000 долара годишње.

Родитељи одвајају и за додатне часове из других вештина – музичких, борилачких и сличних, а пре свега за универзитетско образовање. Укупан резултат свих тих процеса је сте да је стопа рађања на низбрдици. У 2016. рођено је 17,9 милиона беба, у 2017. години 17,2 милиона, док је Национални статистич-

ки биро овог пролећа саопштио да је у 2018. тај број био само 15,2 милиона – што је најмање од оснивања Народне Републике Кине, 1949. године.

Демографска наука каже да је за просту репродукцију становништва неопходна стопа рађања од статистичких 2,1 детета по жени. У Кини је та стопа данас само 1,6.

И кинески и западни демографи слажу се да је то последица политике „једно дете“: док је та политика, која се описује и као својеврсни „социјални инжењеринг“, била на снази, било је пожељније да то једно дете буде мушко, што је за последицу имало да данас у Кини једноставно нема довољно жена да би се рађало више беба.

Показује се да је било лакше смањити број рађања у сиромаштву, него га повећати у просперитету. Потврда за то је што је „криза беба“ најупадљивија у економски најразвијенијим регионима земље и у урбанизованим центрима у којима живи 60 одсто становништва.

Ово је била тема расправе и на заседању Националног народног конгреса у марту, када су изнете разне идеје како да се ситуација побољша. Међу предлозима је било и смањење законом (из 1980) прописаног минимума година за заснивање брака са 22 године за мушкарце и 20 за жене, на 20 и 18. Предложене су и државне субвенције за друго дете, па и установљивање националног празника, дана кинеских беба, који би се славио сваког 28. маја.

М. Бекин

УДРУЖЕЊЕ ИНВАЛИДА РАДА ПАНЧЕВА

Активна ликовна радионица

Удружење инвалида рада и особа са инвалидитетом града Панчева у оквиру редовних активности организује и ликовне радионице за своје чланове.

Слободан Стефановић, председник Удружења, истиче да се радионице одржавају два пута месечно и да на њима учествује десетак чланова (на слици, аутори са својим радовима).

– Да би се ова радионица одржавала у континуитету потребна су нам и средства. Део средстава добијамо од пројектних активности СИР Војводине, а наш пројекат „Упознај своје креативне могућности“ упутили смо и локалној самоуправи, па се надамо позитивном исходу – наглашава Стефановић.

Сликари панчевачког Удружења инвалида рада и ОСИ често учествују на ликовним колонијама и манифестацијама, па су тако своје радове изложили на манифестацији „Дан Дунава“ у Панчеву, а у августу планирају и учешће на ликовној колонији у Падини.

Д. Кораћ

БЕОГРАД

Удружење пензионера Палилула

Удружење пензионера Палилула има разгранату мрежу са 15 месних организација. Како у централу, тако и посредством председника основних организација, чланство се информисе о најактуелнијим догађајима и акцијама удружења.

– У циљу боље функционалности наших огранака, прикупили смо средства и помогли колеге у Ковилову и Борчи да опреме просторије – каже потпредседница удружења Милка Радуловић (на слици) и наглашава да је у току прикупљање пријава за одлазак у рехабилитационе центре преко Фонда ПИО. У просеку се пријави између 600 и 700 пензионера а повољном исходу се може надати око 300 њих. Захваљу-

јући сарадњи са рехабилитационим центрима и уз помоћ ваучера Владе Србије, у Пролом и Луковској бањи је боравила већа група најстаријих становника Палилуле.

Социјално угроженим члановима помаже се најчешће путем позајмице и поделом хуманитарних пакета.

– Готово сви чланови удружења су и чланови фонда солидарности. Пензионери могу рачунати на позајмицу у висини једне просечне пензије, коју враћају у 12 месечних рата. Поделили смо 120 пакета помоћи. Увек смо на услузи и својеврсни смо сервис за сва питања која тиште наше кориснике – закључује Милка Радуловић.

Удружење пензионера Палилула редовно организује излете, а недавно су уз помоћ општине боравили на Сребрном језеру. Били су гости удружења из Ковина и са домаћинима се огледали у пикаду, пазлама, куглању и шуту на мале голове. У укупном збиру сакупили су највише поена и понели победнички пехар.

М. А.

РОЂЕНДАН ОО ПЕНЗИОНЕРА СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Плакета за успешне активности

Слободан Б. Пантић и Андреја Савић

Свечаном седницом Скупштине, изложбом ручних радова, уз пригодан културно-уметнички програм и другарску забаву, Општинска организација пензионера Смедеревске Паланке обележила је свој дан – 15. мај и 72. рођендан. Поред чланова, на прослави су били и Андреја Савић, председник Савеза пензионера Србије, као и председници старосних и војних пензионера из многих градова, бројни пријатељи и сарадници. Слободан Б. Пантић, председник паланачких пензионера, подсетио је на историјат паланачке организације пензионера која данас окупла више од 2.000 чланова и говорио о њеним садашњим активностима.

За ову свечану прилику чланице Активна жена ООП приредиле су изложбу ручних радова, док су чланови пензионерског КУД „Доња Јасеница“ извели краћи програм.

Поводом 72 године успешних активности удружења, председник Савеза пензионера Србије Андреја Савић уручио је председнику ООП Смедеревска Паланка Слободану Б. Пантићу Златну плакету Олимпијаде спорта, здравља и културе трећег доба. Паланачки пензионери добили су и хвалодар за учешће и помоћ у организацији Олимпијаде и за допринос афирмацији покрета трећег доба.

Поводом јубилеја, председник паланачких пензионера уручио је захвалнице истакнутим сарадницима и удружењима.

Сл. Костантиновић

Занатлије чувају оно што нас спаја

У Нишу је 18. и 19. маја одржан шести Међународни сајам старих заната на коме су учествовали еснафи који негују домаћу радиност и старо мајсторство из Србије, Републике Српске и Бугарске. Основна порука ове дводневне манифестације јесте да је изузетно важно сачувати сопствене вредности, обичаје, занатско благо, јер је то нешто по чему се препознајемо и разликујемо од других, али и неговати сличности које нас спајају и обогаћују. Иначе, сајам је део пројекта „Оживљавање старих заната“ чија је намера да се оживе стари занати и успоставе контакти између српских и бугарских занатлија.

Грнчарија, народне ношње, накит, иконе, свилене бомбоне и разни предмети рађени у декупажу само су део изложених експоната. На сајму су представљени и стари занатски радови под заштитом Унеска. Међу њима, вез са мотивима са Змијања изложен на штанду Душанке Корице из Републике Српске. Према њеним речима, овај вез је заштићен и као старина и као вештина израде, тако да мора бити израђен на посебан начин, од посебног материјала и са прописаним шарама.

Излагачи из Бугарске (на слици штанд Перника) представили су се ручно израђеним сребрним накитом, сликама и иконама, кућним предметима од рогозе, традиционалним луткама, везеном народном ношњом, ручно рађеним ножевима... Они су дошли из Софије, Перника и Ћустендила.

Сајам је одржан под покровитељством нишке општина Пантелеј, а организатор ма-

нифестације био је Актив жена града Ниша који се бави очувањем старих заната, као и оспособљавањем младих људи да се њима баве. Заменик председника те општине, Ненад Радојковић, каже да ће општина увек помоћи овакву врсту сарадње и да очекује да сајам из године у годину буде све бољи и масовнији.

Љ. Глоговац

МАЈСКЕ СВЕЧАНОСТИ У НЕГОТИНУ

У знаку музике, игре и ведрога духа

Већ дуже време месец мај је резервисан за славља и приказе најбољег што Неготин и Крајина имају, па је тако и ове сезоне прослава 12. маја, Дана општине, трајала двадесетак дана. Мај је протекао у духу младости, талентованих појединаца, добре музике и народног саборања.

Туристичка организација општине Неготин, Друштво пчелара „Хајдук Вељко“ и Удружење произвођача вина са ознаком географског порекла Неготинске Крајине организовали су 14. Сајам меда и вина. Традиционална сајамска манифестација окупила је око 150 учесника из Румуније, Бугарске и свих винских региона Србије.

На штандовима на градском тргу производе су изложили винари, пчелари, произвођачи пчеларске опреме, сувенира и други предузетници. Органи-

затори су приредили стручна предавања о органској производњи меда и на тему „храна и вино“. Осмишљен је и богат културно-уметнички и музич-

ки програм, а сајам је завршен проглашењем најбољих вина и доделом признања за квалитет.

Апсолутни победник мајског Сајма меда и вина у Неготину је Винарија манастира Буково. Буковском манастиру припала је и награда за најбоље оцењено вино у категорији црвених вина.

Душан Петровић, директор Туристичке организације општине Неготин, поручио је да сајам из године у годину напредује, не само по броју учесника и посетилаца, већ и по квалитету и садржајима.

За учеснике и посетиоце 14. Међународног сајма меда и вина организован је и обилазак чувених пивница и нових винарија у неготинском виногорју.

Ј. Станојевић

Учесници такмичења у риболову

БАЈИНА БАШТА

Друго коло Дринског купа

Домаћин другог кола Дринског купа за пензионере, одржаног 16. маја, била је Бајина Башта, а такмичење је отворио председник Удружења пензионера Бајине Баште, Недељко Ракић. Учесници су се надметали у спортском риболову и стрељаштву. Осим домаћина, наступиле су и екипе из Љубовије, Братунца, Бање Ковиљаче, Зворника, Власенице, Милића и Сребренице. Изостали су Лозница и Мали Зворник.

Надметање у риболову одржано је на језеру Перућац. У екипној конкуренцији прво место припало је Милићима, друго Братунцу, а треће Бањи Ковиљачи. Бајина Башта била је четврта. У гађању из ваздушне пушке најбоља је била екипа Бајине Баште, друго место припало је Власеници и треће Братунцу.

Најбоље екипе и појединци добили су дипломе, а сви учесници захвалнице.

По завршетку такмичења, домаћини су организовали ручак за такмичаре и судије, а трошкове су поделиле све екипе. Домаћин трећег кола Дринског купа биће Братунац. **М. А.**

ПИРОТ

Нови (стари) председник

На редовној изборној скупштини Градског удружења пензионера Пирот, одржаној крајем априла, изгласан је нови састав Извршног одбора од 15 чланова, а за председника удружења поново је једногласно изабран Ђорђе Митић (на слици).

На седници је представљен извештај Надзорног одбора Градског удружења пензионера, а затим се говорило о раду у протеклом четворогодишњем периоду. Из извештаја се могло закључити да се, и поред објективних проблема, ипак радило добро и да су сви планирани задаци успешно реализовани.

Седници су присуствовали делегати из сеоских и градских месних организација, као и гости – председници општинских организација пензионера Димитровграда, Бабушнице и Беле Паланке. **С. П.**

АРАНЂЕЛОВАЦ

За поштовање и пример другима

На редовној Скупштини Удружења пензионера општине Аранђеловац разматрани су резултати постигнути у 2018. години. Садашње руководство добило је пуну подршку, а усвојени су и програмски циљеви и задаци за будући период.

Поред бројних делегата и гостију, Скупштини је присуствовао и председник општине Бојан Радовић. Председник Удружења, Љубиша Гајић, изразио је задовољство што се број чланова знатно увећао.

– Удружење је организовало бројне излете и дружење, али и набавку зимнице и огрева на више рата. Новчане позајмице користила су 163 члана, а за чланове са нижим пензијама подељено је 385 пакета – рекао је Гајић.

Поред хора, фолклора и групе певача, у Удружењу је формирано и ликовно удружење, а спортска секција је међу најактивнијима.

Постигнути су и добри финансијски резултати, а програмом за 2019. годину многе активности ће бити проширене и интензивирани. **М. М.**

САЈАН КОД КИКИНДЕ

Уважени у свом селу

Месна организација у Сајану код Кикинде последњих година је веома активна. То је потврђено и на недавном одржаном збору којем су поред 62 члана присуствовали и представници Општинског удружења пензионера. Резултате које је изнела председница сајанског МОП-а Маргит Бунфорд, а финансијским показатељима поткрепила Хајналка Шили, поздравео је председник Месне заједнице Сајан, Золтан Тот.

Он је захвалан на томе што су се пензионери одазвали радним акцијама на уређењу свог села. Мештани их уважавају и због тога што се укључују у обележавање сеоских празника. Веома су ангажовани и приликом одржавања жетелачких свечаности које оживљавају успомене на време кад се ручно косило. Запажено је и учешће ветерана рада у надметању у куварским вештинама.

Сајански пензионери се друже са вршњацима из других места и са њима размењују посете. И овом приликом угостили су све присутне закуском и игранком после завршеног збора. **С. З.**

ДОМ ВОЖДОВАЦ

У славу Светог Василија

Дом пензионера Вождовац слави Светог Василија Острошког, свог заштитника и чудотворца. И ове године није изостало славље.

Управница дома Сандра Стојковски прво је поздравила госте из других домова и клубова, а затим корисницима честитала празник са жељом да и идуће године у оволиком броју, здрави и весели дочекају славу. Што се тиче веселја, присутни су били пријатно изненађени, јер су им у госте дошли чланови ансамбла „Свилен конац“, уз чију музику су многи запевали. Славски обред, уз пратњу црквеног хора, обавио је свештеник Глигорије. После резања славског колача присутни су послужени житом и свечаним ручком.

П. П.

СВРЉИГ

Признање Мирјани

Поводом 8. маја, дана општине Сврљиг, појединцима и колективима уручена су општинска признања. Једна од добитница је и Мирјана Милићевић, чланица Удружења пензионера Сврљиг.

У образложењу награде стоји да је Мирјана активна у пензионерској организацији, на чији предлог је и добила признање, те да је две године била и председник Удружења пчелара општине Сврљиг.

Мирјана на свом пашњаку има 90 кошница па јој, поред скромне пензије, медовина помаже да увећа приходе и помогне своју породицу. Има ћерку, зета, унуче и праунука и поносна је на њих. Као самохрана мајка школовала је ћерку која је данас судија, а у својој генерацији била је најбољи студент Универзитета у Нишу. Бака Мира има коме да покаже своју похвалницу и да данас, поред свих животних искушења, дише пуним плућима.

С. Ћ.

БЕОГРАД

Џепароши „вребалу“ пензионере

У Београду се свакодневно догоди на десетине разних крађа. Лопови не бирају начин да дођу до плена. Обијају се станови, краду аутомобили, а један број лопова определио се за крађу у трамвајима и аутобусима градског превоза.

У просеку сваког дана дрски џепароши „ојаде“ по стотинак путника, па многи Београђани, али и посетиоци главног града, остају без новчаника. Крађе се углавном догађају када су у превозу велике гужве. Ни крадљивци у „сачекушама“ нису реткост а њихова мета су најчешће старија лица и пензионери. Наиме, сваког 10. и 25. у месецу, када најстарији грађани подижу пензије, џепароши их сачекују испред улаза у зграду или лифт и уз претњу им отимају новац.

Можда не би било наодмет да се осим упозорења које стално слушамо у аутобусима градског превоза: „Поштовани путници, прочитајте своје карте“, емитује и упозорење: „Поштовани путници, припазите на своје новчанике и ташне“.

М. Т.

ВРАЊЕ

Предавање о дијабетесу

Ових дана Удружење пензионера Врања организовало је предавање о дијабетесу. Предавачи су били директорка врањске апотеке Ивана Костић и мр Милица Пешић Ивановић, које су пензионерима дале и многе корисне савете.

На предавању се могло чути да је дијабетес најраспрострањенија болест данашњице, од које не оболевају само одрасли, него најчешће и деца. Да треба редовно проверавати шећер у крви, корпу са хлебом држати што даље од очију а деликатесе избегавати, и још много добрих савета. Интересавање је било велико, питања бројна, а међу њима и – да ли игра у колу смањује шећерну болест.

Наравно, свака физичка активност може бити од помоћи, одговорили су предавачи.

Одједном се ту створила музика и почела је игранка, а предавачи су били задивљени виталношћу и енергијом пензионера.

Р. С.

Време за културу и путовања

Новобеоградско удружење пензионера са више од 5.400 чланова и око 1.700 симпатизера, једно је од најбројнијих и најактивнијих у граду. С временом су постали својеврсни сервис за одговоре на сва питања која муче најстарију популацију, али и млађе. Дневно се у просеку јави и потражи неки вид помоћи између 30 и 55 грађана.

– Спремни смо да помогнемо свим пензионерима, као и онима старијим од 55 година, пре свега у пружању стручних правних савета – каже председник новобеоградских пензионера, Павле Лучић. Он додаје да поред појединаца правну помоћ траже и бројна удружења.

У просторијама удружења, поред уобичајених лекарских услуга, пензионери могу да ураде ултразвучни преглед, ЕКГ и др., захваљујући склопљеном уговору са две приватне клинике. У току су активности у вези са пријављивањем заинтересованих за бесплатан опоравак у бањама Србије. Посредством Фонда ПИО, ове године ће чак 500

најстаријих Новобеограђана моћи да искористи ову погодност.

Председник Лучић је посебно поносан на податак да велики број пензионера посећује популарне туристичке дестинације у земљи и иностранству.

– У плану нам је велика тура према земљама Балтика и посета Пољској, Финској, Русији. Омогућили смо нашим члановима да под повољнијим условима упознају занимљиве дестинације. Посетили смо Чешку, Словачку, Аустрију, Турску. Приликом посете Албанији, српској школи смо поклонили два компјутера, 250 књига и телевизор. Обилазимо гробља српских војника страдалих у светским ратовима, посећујемо наше конзулате, амбасаде – наглашава Лучић и додаје да се редовно сваке недеље организују излети.

Предавачи из Савеза слепих и слабовидних одржали су за чланове удружења трибине посвећене изучавању вере и историје хришћанства. Редовно се организују књижевне вечери. У фебруару су имали прилику да слушају концерт Хора слависта... У удружењу је активно неколико секција међу којима предњачи фолклорна, али не заостају ни спортисти, који се увелико припремају за наредну Олимпијаду трећег доба.

М. Ашковић

Право на туђу помоћ и негу

? **З. М. Књажевац:** Као тежак срчани болесник, корисник сам инвалидске пензије од 1996. године. Након свих ових година стање ми се погоршало до те мере да не могу више сам да се опслужујем. Имам телесно оштећење 70 одсто али ми приликом остваривања права на пензију није цењено да ми је неопходна туђа помоћ и нега. Интересује ме да ли сада могу да тражим накнадно вештачење, коме да се обратим и да ли имам на то право, јер сам инфаркт добио док сам био у радном односу.

Одговор: Право на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица има осигураник и корисник пензије коме је због природе и тежине повреде или болести неопходна помоћ и нега за обављање радњи ради задовољавања основних животних потреба. По Закону о пензијском и инвалидском осигурању, ово право имају само непокретни, слепи, дементни и они који без туђе помоћи не могу да се хране, облаче, нити крећу по кући, као и они који су на дијализи. У случајевима када лекар вештак процени да здравствено стање може да се побољша, заказује се контролни преглед.

О здравственом стању осигураника и праву на новчану накнаду за негу и помоћ одлу-

ку доноси надлежни орган вештачења, на основу приложене медицинске документације и непосредног лекарског прегледа подносиоца захтева. Право на новчану накнаду за помоћ и негу подносилац захтева може да оствари само на основу свог здравственог стања.

Уз попуњен захтев за новчану накнаду за помоћ и негу другог лица, потребно је приложити оригиналну медицинску документацију лекара специјалисте која не сме бити старија од шест месеци, фотокопију личне карте и решења о праву на пензију или пензијски чек. Захтев са пратећом документацијом се предаје надлежној филијали Фонда ПИО према месту пребивалишта.

Накнада у висини 50 одсто инвалидске пензије

? **М. И., Књажевац:** Од 2004. године сам у инвалидској пензији 50 одсто. Имао сам повреду ван радног места, инвалид сам треће категорије од 1997. године. Интересује ме када стичем право на коришћење пуне пензије и како то могу да остварим.

Одговор: Ви сте корисник накнаде у висини 50 одсто инвалидске пензије, и уколико имате минимум 15 година признатог стажа осигурања, што се може видети из решења којим Вам је признато право, сигурно је да ћете када навршите 65 година живота остварити право на старосну пензију. Ако, пак, намеравате да остварите пуну инвалидску пензију, требало би, ако је дошло до погорша-

ња Вашег здравственог стања, да поднесете нов захтев за инвалидску пензију; у том случају је неопходно да имате укупно најмање пет година стажа осигурања, и то морате учинити пре навршене 65. године живота. Ако не остварите право на инвалидску пензију из било ког разлога, а немате минимум 15 година стажа осигурања, остаете корисник 50 одсто инвалидске пензије.

Без умањења пензије

? **М. П., Лаћарак:** Колико је умањење пензије ако мушкарац оде у пензију 2019. године са 38 година радног стажа и 65 година живота?

Одговор: Ако мушкарац осигураник оде у пензију са навршених 65 година живота (потребно је минимум 15 година стажа осигурања), износ пензије му се не умањује јер

има прописане године живота. Висина превремене старосне пензије се трајно умањује за 0,34 процента за сваки месец пре навршених 65 година живота.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Уплата доприноса – обавеза послодавца

? **М. А., Београд:** Радим у приватној радњи, али ме послодавац није пријавио. У међувремену сам остала трудна и више не могу да радим из здравствених разлога. Шта треба да предузнем да ме послодавац пријави и како то да урадим?

Одговор: Сваки послодавац је дужан да пријави запосленог у року од три дана од дана закључивања уговора о раду. Уплата доприноса за ПИО је искључиво обавеза послодавца.

Уколико послодавац не измирује своје обавезе, обратите се инспекцији рада, финансијској инспекцији и на крају надлежном суду да бисте остварили своја права из радног односа.

Породична пензија удове

? **Весна Јовић, село Тулово:** Рођена сам 1970. године. Супруг ми је преминуо 2014. године а имао је више од 30 година стажа. До сада нисам примала никакву материјалну помоћ. Имам два пунолетна сина који не раде. Имам ли право на породичну пензију, кад и како могу да је остварим?

Одговор: Према одредбама Закона о ПИО, удова има право на породичну пензију ако је до смрти брачног друга навршила 53 године живота. Удова која до смрти брачног друга није навршила 53 године живота, али је навршила 45 година живота, стиче право на породичну пензију кад наврши 53 године живота.

Ако је удова у моменту смрти супружника била млађа од 45 година живота, она никада неће моћи да оствари право на породичну пензију, осим у случају кад после смрти брачног друга остану деца која имају право на поро-

дичну пензију по том брачној другој, а удова врши родитељску дужност према тој деци. У том случају право на породичну пензију удови цени се у односу на датум престанка права на породичну пензију детету. Дакле, уколико у моменту престанка права детету удова има навршених најмање 45 година живота, породичну пензију ће остварити када наврши законом прописане године живота, односно када наврши 53 године.

У складу са наведеним, најбоље је да се за правни савет обратите надлежној филијали у Лесковцу.

Ванбрачна заједница и породична пензија

? **Л. К., Параћин:** Каква права има ванбрачна супруга кад је реч о породичној пензији? Конкретно, ако ванбрачни другови имају децу и ако су живели на истој адреси скоро цео живот, да ли ванбрачна супруга има право на породичну пензију или је брак услов за остваривање тог права?

Одговор: Према Закону о ПИО, ванбрачни супружници не могу да остваре право на породичну пензију, независно од тога колико је трајала ванбрачна заједница. Основ за остваривање права на породичну пензију јесте искључиво брачна заједница, за коју је у одре-

ђеним околностима прописано да је морала да траје најмање две године, или да су супружници имали заједничко дете. Ово правило не важи за децу рођену у ванбрачној заједници, која су у својим правима потпуно изједначена са децом рођеном у браку.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВЧИЋ	ЈЕДАН ЗАНАТЛИЈА	ПРЕДЛОГ: ПОЗАДИ.	ЖЕНСКО ИМЕ	ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ПЛАТНА СПОСОБНОСТ (МН.)	НЕМАЧКИ ФИЛОЗОФ, ГЕОРГ	НАЧИН ПИСАЊА
СЛОВО АРАПСКОГ ПИСМА				МУШКИ ГЛАС ТЕТКА (ОДМИЛА)			
ПАРАЛИЗА, ОДУЗЕТОСТ							
ПРИРОДНО ОБДАРЕНЕ ОСОБЕ							
ОЗНАКА ЗА ОБИМ		КОЊИ У ПЕСМИ ВРСТА ПТИЦЕ				ОЗНАКА ЗА ЛИТАР НАЗИВИ	
ЕКАВСКИ (СКР.)			КОЊИ У ПЕСМИ СЛОВЕН. КЊИЖЕВН. ЈОСИП				УМИРИВАТИ
АСТРОНОМ ИЗ МАГНЕСТИЈЕ				ЕЛЕКТРО- МОТОРНА СИЛА ЦАРСТВО			
БИТНОСТ, СУШТИНА (ЛАТ.)							
РУЖ ЗА УСНЕ (МН.)							
ОСЕЂАЈ УЖИВАОЦА ДРОГЕ					ИНИЦИЈАЛИ ШАНТИЋА РУДАРСКИ ИНСТИТУТ		
СРЕДЊО- ВЕКОВНИ ВИТЕЗ						ПРВО СЛОВО	
ЈЕЗЕРО У ФИНСКОЈ						ОЗНАКА ЗА ВОЛТ НЕПОБИТНА ЧИЊЕНИЦА	
ДРАЖ ШАРМ (МН.)					ИНИЦ. ПИСЦА АНДРИЋА ИМЕ КЊИЖ. ШИНКА		
СИМБОЛ ЗА АКТИВИЈУМ			СЛОВО ГЛАГОЉИЦЕ ДЕО РУКЕ				
ОЗНАКА ЗА РАЗРЕД		ВРСТА ПРИРЕДБЕ ДЕО ВАГЕ					
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ТРЕМОЛО (СКР.) МУЗИЧКА УМЕТНОСТ (СКР.)			ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА СИМБОЛ ЛАНТАНА			ВРСТА ПЕРШУНА
ДРВО ЗА ДОБИЈАЊЕ ЈЕСТИВОГ УЉА							
БУНА, ПОБУНА							

ОСМОСМЕРКА

П	А	Т	А	Н	К	А
А	Е	Т	И	И	И	Т
Н	Н	Ч	Р	Т	Л	Р
У	А	И	А	А	Е	О
З	Ј	Г	Т	Т	В	П
А	Л	Р	Р	С	Р	К
Н	А	А	Р	А	И	А
О	Т	Ђ	Т	Н	Д	Л
С	А	А	И	А	О	А
Н	К	Н	Р	Н	Р	Т
Б	И	С	Т	А	А	С
К	Ј	Т	Ч	Е	Н	А
К	А	В	П	Е	Н	А
А	О	О	Ш	И	Д	А
Т	Х	К	Л	А	С	А
А	О	Г	С	И	Н	А
Т	З	А	Т	О	Н	Т
С	Ф	А	Л	И	П	С
О	Р	О	Т	К	В	А
С	К	А	Н	Д	А	Л

АНАНАС, АНИТА, АНТЕНА, АСТАТИН, БИСТА, ВЕЛИК, ГЛИНА, ГРАЂАНСТВО, ЕПОХА, ЗАТОН, ЗАЧИН, ЗЛАТАР, ИСТИНА, КАОЛИН, КАТАР, КВАРТА, КИНИН, КИРИЈА, КЛАСА, КОЛОНА, ЛАСТА, ЛАТАКИЈА, НАГРАДА, НАРОД, ОВЧАРА, ОСТАТАК, ПАТАН, ПЕТИТ, ПЕЧАТ, ПОРТА, ПОСКОК, РОТКВА, СИТАР, СКАНДАЛ, СНЕШКО, СРЂАН, СТАЛАК, СТАРТЕР, ТАРАНА, УЗАНО, ФАСАДА.

ОСМОСМЕРКА: без остатака.

Илари, в, чари, на, ац, јест, р, парти, тр, ви, маслина, устанак.

РЕШЕЊЕ ИЗ ОВОГ БРОЈА-СКАНДИНАВКА: ан, бас, узетост, таленти, о, ати, л, ек, ати, лас, емс, ентитет, кармини, Трип, аш, ритер, а,

Да ли сте знали ...

– да је њујоршки Централ парк, по многим најлепши парк на свету, настао 1853. године? Да се мочварно подручје у срцу Менхетна претвори у парк требало је 15 година и 20.000 радника. На површини од 341 хектара посађено је неколико стотина хиљада стабала, премештено више од три милиона кубних метара земљишта, изграђене стазе, мостови и неколико језера. Парк данас има и свој зоо-врт а годишње га посети више од 40 милиона људи.

– да се у парку Којкенхоф у Холандији сваког пролећа могу видети најлепше лале на свету? На површини од 32 хектара сваке године буде засађено више од седам милиона лала, у небројеним сортама и преливима боја. Прелепи пејзаж сврстава овај парк у ред најлепших на свету, а његових осам тематских башти чини да изгледа као жива изложба.

– да је лондонски Хајд парк (укупне површине 253 хектара) од свог настанка у 17. веку био место одржавања бројних манифестација и протеста, а и данас је познат по својој отворености за све теме и говорнике? У кутку говорника недељом ујутру људи из свих сфера живота деле своје погледе са онима који су вољни да слушају. У овом парку се може јавно говорити а да се за изречено не одговара.

– да је парк Монсанто уствари заштићена шума у Лисабону која се простира на скоро хиљаду хектара? Парк настао тридесетих година прошлог века пошумљавањем јаловишта брда Монсанто данас је одлично место за планинарење у срцу града. Ипак, његова главна сврха је да посетиоце упозна са многим варијаблама животне средине, са геологијом, климом, флором и фауном.

– да је Стенли парк у Ванкуверу 2014. године проглашен најбољим парком на свету? Настао је 1888. године на полуострву које окружују воде Енглеског залива и залива Берард, а првобитна намена тог простора била је за војне сврхе. За разлику од других великих градских паркова, Стенли парк нису створиле пејзажне архитекте, већ еволуција шуме и урбаног простора током много година. На ободу парка налази се једно од највећих шеталишта поред мора, а парк поседује и један од најбољих акваријума на свету.

Доскоци

За крупне рибе треба посебан мамац.

Није ни богу лако. Он све види.

Поклону се у зубе не гледа, али у цену – обавезно.

Ветрењача и полтрон увек знају с које стране ветар дува.

Чим пустимо пробни балон, налети на иглу.

Како да окренемо други лист кад смо спали на један?

Свака свирала има задњу рупу.

Раде Ђерговић

Мито и кукољ

Зато што много гутамо, једва преживљавамо.

Наше драме режирани су експерти.

Мито открива кукољ!

Доброг човека је лако препознати. Одмах видите да је будала.

Србин је за политику душу дао.

Најбољи кооперанти су обрађени сељаци.

Уврнути све заврну.

Пеко Лаличић

Иван Лазаревић

Светковина

Буди увек весео. Живот је светковина!

Топлоте има. Топлине нема.

Живот ми се дебело отањило.

Кад није уточиште, човек је препрека другима.

Врућ кромпир је производ планетарног загревања.

Раде Мићковић

Мишљење

Бог постоји или не, у зависности од тога како сам расположен.

Децу нам васпитава улица. А то кошта.

Само они који оду на небо знају шта је с оне стране дуге.

Некад се окретао за добрим батацима, а сад преферира оне печене.

Морао сам дуго да је барим. Стара је то кока.

Не морамо сви да мислимо исто, али ми то волимо.

Не брините, нисте једини. И ја себе често не разумем.

Зоран Т. Поповић

Операција

Ако пешак у шаху не погине, постаје дама.

Власт се мења. Криминал остаје.

Ако наставимо да лудујемо, производња кошуља ће да се повећа.

Потрошио сам евре на диплому. Нећу да трошим и мозак.

Хвала хирургу. Оперисао ме од политике.

Радомир Станојковић